

ESTraveller

Eesti reisiajakiri • 2/2015 • hind 3€ • ilmub kuus korda aastas

Väike valge tüdruk GHANAS

MOBIILNE INTERNET ka võõrsil **LÕUNA-PRANTSUSMAA** kümme põhjust minna **TAI SAARTEL** kannatlikkust õppimas **KIIEVI** kümme soovitus **SARDIINA** otselennuga Tallinnast **TENERIFE** salaranda otsimas **SULAWESI** matusepidustused **INGLISMAA** läbi foto-silma **NYC**i toidusoovitused **BRÜSSELI** kuninglikud kasvuhooned

ISSN 1736-0021

9 771736 002002

THE POWER OF | h

MUUSIKA TEIE KÕRVADELE

HÜBRIIDAJAMI HINNAVÕIT 3 710 €–12 400 €

Mitte ainult kevad ei pane südant kiiremini lööma ega too laulu huulile. Lexuse hübriidide hulgast leiab igaüks just enda maitsele ja energiale vastava. Olgu selleks kompaktne CT, disainiauhindadega pärjatud sportlik IS, elegantselt võimas GS või hübriidmaasturite klassi rajaja RX. Igal autol on küll ainumane iseloom, aga ühendab neid hübriidtehnoloogia innovatiivne kooskõla ning Lexuse väärt kevadpakkumine.

Leidke oma hübriid proovisõidul

LEXUS.EE

 Lexus Eesti

CT 200h Comfort Plus Special Edition
HINNAVÕIT ALATES 3 710 €
HIND ALATES 30 970 €

GS 300h
HINNAVÕIT ALATES 5 900 €
HIND ALATES 45 350 €

Käesolevas kampaanias välja toodud hübriidajami soodustuse mõiste tähendab mudelite CT 200h Comfort Plus Special Edition, IS 300h, GS 300h, GS 450h ja RX 450h Sports Executive 2015 Special Edition hinnasoodustust arvatuna soovituslikust jaemüügihinnast. Kuna edasimüüjad on vabad rakendama nimetatud mudelitele erinevaid jaemüügihindu, võib tegelik hinnasoodustus erineda eeltoodust. Lisaks sõltub täpsem hinnasoodustuse suurus konkreetse mudeli varustustasemest ja kliendi poolt valitud lisavarustusest. Mudelite soovituslik jaemüügihind ei sisalda metallikvärvi. Kampaania kehtib tellimustele, mis on vormistatud vahemikus 20. aprill–20. juuli 2015. Samaaegselt kehtivate kampaaniate ja sooduspakkumiste puhul kehtib korraga ainult üks pakkumine ja soodustused ei summeeru. Kampaania korraldaja jätab enesele õiguse muuta kampaania kestuse jooksul kampaania tingimusi või lõpetada see etteteatamata ja ennetähtaegselt. Täpsemate kampaaniatingimuste osas informatsiooni saamiseks palume kontakteeruda Lexuse edasimüüjaga. Kombineeritud kütusekulu on 3,6–6,3l/100 km. Kombineeritud CO₂ emissioon on 82–145 g/km.

h NAGU HÜBRIID

Lexuse bensiini- ja elektrimootori duett ühendab klassikalise lähenemise uue tehnoloogiaga. Just nagu parim dirigent orkestreerib Lexuse hübriidajam kahe energiaallika omavahelist kooskõla, luues automaailma tänapäevamuusika. See on puhas sünergia, mida märgib üks täht.

RX 450h Sports Executive 2015 Special Edition
HINNAVÕIT ALATES 12 300 €
HIND ALATES 68 360 €

IS 300h
HINNAVÕIT ALATES 4 550 €
HIND ALATES 37 990 €

MARTELL
1715 - 2015
300
TRICENTENAIRE

300 AASTAT MARTELLI KUNSTI

ALATES 1715. AASTAST ON MARTELLI KONJAKIMAJA TÄHISTANUD OMA VIINAPUUAEDADE RIKKUST JA VORMINUD VIINAMARJADEST KUNSTITEOSEID. KOLME SAJANDIT KOGEMUSI KEHASTAB TÄIUSLIKULT MARTELL CORDON BLEU.

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

#MARTELL300 MARTELL.COM

16 Lõuna-Prantsusmaa 10 põhjust

Silvia Pärmani 10 põhjust sõita mõne nädalaga Itaalia piiri äärest Nice'ist peaaegu Hispaaniasse ehk Bayonne'ini, isegi kui on vastupandamatu kiusatus selle raha eest Aasias või Aafrikas kolm kuud puhata.

16

14 Nutitelefon reisil – andmeside pole enam luksus

Rändlust julgustab nutikalt kasutama Kristina Samra Eesti Telekomist.

24 Ükski reisikindlustus ei kaitse sind purjus šoti mehe suudluse eest

Rene Satsi reisib Laosest öörongiga Bangkokki, sealt ühele saarele, siis teisele saarele, jookseb ja kukub rannas, kohtub ootamatult tuttavatega ja pidutseb teiste turistidega.

32 Väike valge tüdruk Aafrikas

17aastane YFU vabatahtlik Laura Toomlaid sai Ghanast kultuurišoki, aga ka hindamatu kogemuse.

38 Kiiev

Sõdadest ja revolutsioonidest hoolimata säilitab Kiiev oma ilu ja pakub küllastajale endiselt väga palju huvitavat. Ivan Lavrentjevi kümme soovitus.

Millest seekord?

44 Mart Normeti lemmikkohta otsimas

Alari Rammo käis otsimas Mart Normeti raamatus "Minu Tenerife" autori üheks lemmikpaigaks nimetatud ligipääsmatut hipiranda. Leidis aga kõike muud.

46 Tallinnast otse Sardiiniasse

Aurinko korraldab tänavu esimest korda kaks tellimuslendu Tallinnast valgete liivarandadega Sardiinia saarele. Lenna Lumi kiire spikker.

50 Maailm enne My Little Pony't

Silvia Pärman uudistab maailma, kus mänguasjad on märksa orgaanilisemad kui väikesel Jüril ja Maril.

52 Inglismaa

Kaupo Kikkas ei lepi sellega, et keskmise eestlase jaoks on Inglismaa nimeks London. Tee viib Inglismaa põhjaaladele Northumberlandi.

56 Kurja kuninga kasvuhooned

Brüsselis vaid paariks nädalaks aastas avatavais Laekeni palee kasvuhooneis saab aimu, mis juhtub, kui üks kuningas näpud mulda tahab ajada. Natuke soovitab Alari Rammo muidugi juurde lugeda, aga sellest loo teises, vähem õitsvas pooles.

60 Foodie tuuril New Yorgis

Milline oleks reis New Yorki, maitsmata parimat ramenit, seismata cronut'i järjekorras või söömata klassikalist burgerit ja friikaid? Pooltki mitte nii väärtuslik, ütleb Anu Lill.

Pension Nordeast. Ilma naljata.

Kui Sul on pension Nordeas, on Sinu tulevikuga kõik hästi, sest meie pensionifondid kuuluvad kõige usaldusväärsemate hulka terves Eestis.

Uuri pensionite kohta lähemalt meie kodulehelt nordea.ee ja tule pangakontorisse.

Koos loome uusi võimalusi

Nordea

Tule tutvu fondide, nende tingimuste ja prospektidega Nordea Panga kontorites, pidades nõu pangatöötajaga, või aadressil nordea.ee/pension. Lisainfo eracliendi infotelefonil 1772. Fonde haldab Nordea Pensions Estonia AS.

Tänavatoit ja kodukohafestivalid

Suve pole vaja oodata. Juba praegu toimub põnevaid festivale, laatu ja päevi, mis nädalavahetusteks (ja mitte ainult) tegevust pakuvad. Uuemat sorti üritused on kodu lähedal, algatajateks enamasti punt sõpru või naabreid, kes said “Teeme ära!” kogemusest kinnitust, et koos jõuab rohkem ja on ka mõnusam toimetada.

Nimetagem seda kodanikualgatuseks, rohujuuretasandiks või kuidagi muudmoodi. Uue Maailma Seltsi algatatud ja filmigi talletatud Uue Maailma festival tegi otsa lahti. Järele tulid Kalamaja, Kassisaba, Pelgulinna, Supilinna ja teisedki päevad. Aga lahedaid üritusi ei toimu mitte ainult hipsterite linnaosades. Näiteks Viimsi on alati tugeva kogukonna ja edukate projektidega silma paistnud ja see ei tähenda mitte ainult seda, et Viimsis kohapeal kõik alates kaubandusest spaa ja kinoni välja olemas on. See tähendab lisaks ka rannarahva päevi, kala- või keraamikalaatu ja paljut muudki.

Olen sealkandis jalutades mõtisklenud, et kui just töö keslinna poole ummikusse ei sunni, siis võib viimsilane päevi ja päevi veeta kodukülas, kus kõik vajalik käe ja jala juures. Nõmmelgi toimub: näiteks Roheliste Väravate Tänavakogukonna pidu või Sireli tänavalaat. Ka uuselamutes leidub aktiivseid kodanikke ja toredaid üritusi – Peetri kohvikute päev või rattaretk ümber Ülemiste järve on ühed eesrindlikumad näited.

Väärt festivali või laada lahutamatuks osaks on toit. Uuema aja üritustel ei lepita friikartuli ja grillvorstiga, mille puhul nagu polnudki vahet, millisest telgist seda täpselt tellida. Kõhu sai pungil täis, rääsunud rasvamaitse suhu ja ebatervislikkusest pakatava enesetunde pealekauba. Nüüd on valik suurem, toit peenem ja hind kopsakam. Tänavatoit on au sees.

Latt on kõrgele seatud ja sellest hüpatakse kõrge kaarega üle. No olgem ausad, Uulitsa-poiste leegil grillitud veiselihaburgerid omatehtud majoneesi või veinise sibulamoosiga viivad keele alla. Pärissurgereid saab ka Estonian Burger Factoryst, Dereku juurest, Dinerist ja mujaltki. Ettevõtlikud kodanikud saavad matsuvatest suudest ja kliendikiitusest indu juurde, renoveerivad mõne omaaegse hipibussi liikuvaks köögiks ja võidki armsaks saanud sööki igalt suviselt laadalt bussiaknast kaasa osta. Nii jõuab hea toidu- ja käsitöökraam igale poole. Harjumaalt väljaspool pole ju üritustekalender vähem kirju. Schilling ei too Kilingi-Nõmmele mitte ainult ilusa muusika, vaid ka hirveliha, koduõlle ja vabariigi trendikaimad inimesed. Kodukohvikute päevil võtavad keele alla viimises mõõtu Pärnu ja Kärdla, aga ka Tõrva, Võru, Saue ja Keila perenaised ja -mehed. Paide, mis pärast tegevuskunsti festivali Aeg Ruum Liikumine lõpetamist vaid vaikselt haigutas, sai Arvamusfestivaliga täiesti uue hingamise. Viljandi hansapäevad on seekord aga suisa rahvusvahelised.

Muidugi toimub nendel üritustel ka palju muud – tehakse õpitube ja ragistatakse ajusid kodukoha arenguks, meisterdatakse lastega, mängitakse head muusikat ja mida kõike veel. Eks igal üritusel on oma koha nägu, kuid kindel on see, et hea värske ja mahe toit tuuakse neil päevil samuti koju kätte. Ja kuna tänavatoit on moes, siis Telliskivi loomelinnakus toimub ju ka vastavanimeline festival. Pilt läks kirjuks ja kõht tühjaks? Kes kodukohas veel plakati näinud ei ole, võib piiluda Facebookist, mida naabrid räägivad.

Vahelduseks kodumaistele hõrgutavatele üritustele on praegu parim aeg ka lühikeseks linnapuhkuseks. Euroopas on elu juba õue kolinud – tänavakohvikud ja müügiletid on valla iga ilmaga. Näiteks Berliini Mauerparkis toimub igal pühapäeval kirbuturg kohalike disainerite laada, hea toidu ja kontsertidega. Iganädalane üritus ongi meie mõistes festivali mõõtu ja annab nädalalõppureisile ja kohalikega sotsialiseerumisele hoopis mõnusama fiilingu.

JANIKA RITSON

Estravel

KAANEFOTO LAURA TOOMLAID

140 lapse peale oli lastekodus vaid üks nukk. Kui keegi krabab selle endale, toodi see meie tuppa hoiule, et kaitsta nukku teiste mänguhuviliste laste eest. Meie südamed olid aga liiga pehmed, et lasta sellel niisama meie toa voodil lamada.

ESTraveller

Eesti reisijakiri aastast 2000. Ilmub veebruaris, aprillis, juunis, augustis, oktoobris ja detsembris.

VÄLJAANDJA Criteria VMG OÜ
SISU Alari Rammo, alari@criteria.ee
VORM Karl-Kristjan Nigesen
KEEL Katrin Kern
KAARDID Helle-Mai Rudnik
RISTSÕNA GH Press
TRÜKK Uniprint

REKLAAM Nordicom, 5666 7770
 reklaam@nordicom.ee

WWW.TELLIMINE.EE/AJAKIRJAD/ESTRAVELLER

12 kuud – 17 eurot
 6 kuud – 8,60 eurot
 otsekorraldusega – 2,9 eurot

Estraveller ei jõua postkasti? Kojukannet teostab Express Post, 617 7717, tellimine@expresspost.ee.

Väljaandja ei vastuta teenusepakkujate tehtavate muudatuste eest sõiduplaanides, hindades jms. Ajakirjas ilmunud materjalide kasutamine on lubatud ainult täieliku viitega allikale.

Estraveller Internetis:
www.issuu.com/estraveller

AVASTA TIPPTASEMEL LENNUPLATVORMIGA
UUED KÕRGUSED JA PIIRIDETA LOOMINGULISUS

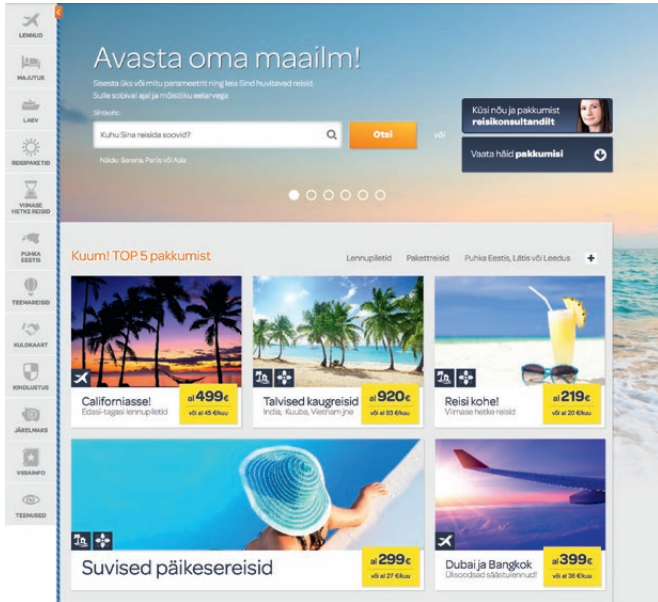
INSPIRE 1

12 MP kaamera • Kuni 4K video 30 kaadrit/s • Kaamerale eraldi juhtimispuldi võimalus •
Üles juhitud telik tagab kaamerale 360° vaatevälja • Live-ülekanne • Tippkiirus 22m/s •
GPS • Vision positsioneerimissüsteemiga stabiilne lennuvalmidus ka siseruumides.

DJI INSPIRE 1 – futuristlik lennukogemus *pro*-tasemel video ja aerofotodega!

Eesti mahukaim reisiportaal www.estravel.ee uuenes

www.estravel.ee on saanud uue kuue ning annab põhjuse uudistama tulla nii parimate reispakkumiste jälgijatele kui ka neile, kes reisiinspiratsiooni või infot otsivad.

Keskond on värsk ja fotoküllane ning lisaks atraktiivsele esmuljele ja reisiisu tekitamisele ka varasemast mugavam kasutada, esitleb reispakkumisi paremini ja koondab kasulikke infot.

Veebi põhitähelepanu on koondatud standardiseeritud reispakkumistele, kus hinnainfo ja sihtkohaga seonduv on kiirelt haaratav. Uudisena on reispakkumiste hinnatabelites nüüd nähtaval ka boonuspunktid, mida Estraveli kliendikaardi omanikud reisiostude eest punktikontole teenida võivad. Samuti on esil järeelmaksuga toodete ostmise võimalused.

Kiirust ja iseseisvat online'is plaanimist või ostmist armastavate veebikülastajate jaoks on lehe vasakmenüüsse toodud teenuste ikoonide kiirringid (lennupiletite ostmine, majutuse, laevapiletite, reisikindlustuse online-broneerimine, reispaketid, viimase hetke reiseid ja siseturismi pakkumised, lisaks viited püsikliendi soodustustele, järeelmaksu- ja viisainfole).

Ideede otsijatele pakub uus lehekülg oma pildiküllusega nii inspiratsiooni reisile minekuks kui ka emotsioone ning mõtte tekkimisel on alati lihtne reisi vormistamisel reisikonsultantilt nõu ja abi küsida. Reispäringu või tellimuse tegemine on väga mugavaks muutunud – kontakti võtmise võimalusi leiab portaalis läbivalt.

Reisiinfo otsijad saavad menüü "Teenused" kaudu lähemalt lugeda Estraveli reisiostude kohta ja vaadata seonduvaid pakkumisi. Või miks mitte näiteks lugeda, mis on ise broneerimise või reisikonsultandi kaudu ostmise eelised.

Uues veebis on eraldi profiil ka ärikliendile, kuhu on koondatud vajalik info Estraveli eeliste ja ärikliendi pakkumiste kohta. Liikumine ärikliendi töökeskkonnadesse (ExtraNet ja ärikliendi e-pood) on seotud kiirmenüüdega ning kontakti võtmine klienditeenindusega kiirelt ja mugavalt leitav.

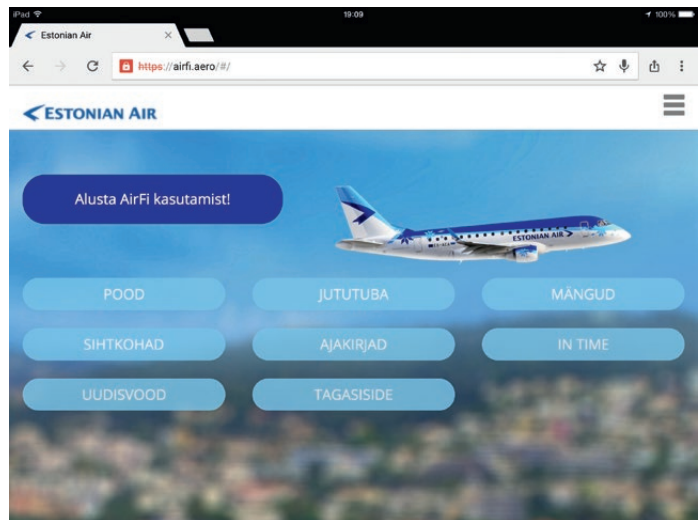
Veeb täieneb lähikuudel veelgi. Lisandub näiteks mahukas sihtkohtade rubriik ning võimalus logida sisse oma kliendikontosse. Viimaseid reisiuudiseid ja parimaid pakkumisi saab jätkuvalt lugeda ka Estraveli uudiskirja vahendusel.

Estraveli 170 000 klienti külastas mullu 176 riiki

Kokku külastasid Estraveli kliendid maailmas 176 riiki, neist populaarsemalt era- kui ka ärireisijate seas oli endiselt Soome, seda pea 35 000 inimese jaoks. Järgnesid Rootsi, Saksamaa, USA, Prantsusmaa, Venemaa, Hispaania, Itaalia, Suurbritannia ja Türgi. Kõige eksootilisemateks Eesti reisijate sihtkohtadeks osutusid mullu Bhutan, Botswana, Gröönimaa, Grenada, Guam, Niger, Norfolki saar, Paraguay, Svaasimaa ja Sambia.

Aastat turismisektoris mõjutas Estraveli tegevdiriectori Anne Samliku sõnul lennupiletite odavnemine kütusest ja konkurentsi tihenemisest tingitud hinnalangus. Kui aasta varem oli Estravelis müüdüd lennu keskmiseks hinnaks 405 eurot, siis mullu langes see 8,5% 370 euroni. Odavamad reisivõimalused peegelduvad ka Estraveli kliendiarvu kasvus: 2014. aasta jooksul reisis ettevõtte kaudu keskmiselt 465 inimest päevas, mis on 13 reisijat rohkem kui eelneval aastal.

Hinnalangusest vähenes samas vahendatud teenuste hindu sisaldav tehniline müügikäive kümnendiku võrra 61 miljoni euroni, ent klientide arv kasvas jälle 5000 võrra 170 000ni. Büroo müüs mullu 87 000 lennureisi, 10 500 valmisreisi ja 72 500 laevapiletit.

Estonian Airi peagu-WiFi

Estonian Air käivitas pardateenuse nimega AirFi, mis pakub ligipääsu teatud teenustele, aga mitte pärisinternetile. Viimane oleks satelliitühenduse tõttu ikka veel sigakallis, paigaldatavad seadmed vananevad kiiresti ega tasuks kokkuvõttes end lendude lühiduse tõttu eladeski ära.

Uus teenus laseb lugeda mitut kohalikku ja välismaist ajalehte-ajakirja ning pardaajakirja reisija enda seadmest. Kõik uudised pole küll kõige värskemad, sest valik paistab uuenema korra ööpäevas. Midagi selleks kõige alla ei pea laadima ning teenus on tasuta. Tutvuda saab ka pardapoe valiku ja sihtkohainfoga. Edaspidi on kavas pakkuda ka filme, sarju, e- ja audioraamatuid, samuti muukeelseid väljaandeid.

Kui mitte muud, õpetab uuendus eestlase ehk kultuurilehti lugema. Kui Vikerkaar või Looming õnnestub tõesti enne kohalejõudmist läbi saada, pakutakse ka mängu ja kaasreisijatega chat'i võimalust. Kuidas see täpselt käib, proovige ise. Teenus peaks toimima juba mitu kuud kõikides lennukites.

Finnairi uute lennukite piletid müügis

Finnair alustas piletimüüki pikamaalendude uuele lipulaevale, laia kerega uue põlvkonna mudelile Airbus A350 XWB. 25. oktoobrist algavad sellega lennud Shanghaisse ning kuu hiljem Pekingisse. Bangkokki hakatakse lendama detsembri algusest, Hongkongi veebruarist ja aasta pärast mais Singapuri.

Uute Airbuside ost on Finnairi 92aastase ajaloo suurim investering, Euroopas on firma nende lennukite esimene ostja, maailmas kolmas. Kokku lisandub flotilli 19 uut, esimesed neli loodetavasti tänava, viimased kaheksa aastaks 2023. Oktoobris võib katse- ja koolituslendudel näha uusi A350 ka Euroopa marsruutidel. Täpse ülevaate leiab a350.finnair.com.

Uus on lisaks numbrile tiptasemel tehnoloogia, innovatiivsed lahendused salongi õhu vahetamisel, lai kabiin, suured panoraamaknad, dünaamiline, ajatsoonidele kohanev LED-valgustus ja traadita internet. Lisaks pakub tark disain veerandi võrra kütusesäästu ehk vähendab reisisimise ökoloogilist jalajälge. Äriklassi 46 kohta käivad täismöödus voodiks ja igaühel on 16tolline puutetundlik ekraan, samuti pistikupesad. Turistklassi istmed on õhukesed, esiosas mugavama peatoe ja enama jalaruumiga. Ekraan on seal 11tolline.

Taevased sõnumid

FINNAIR lubab lisaks uutele A350 lennukitele Wi-Fi paigaldada ka A330 peale, millalgi järgmise paari aasta jooksul.

AEGEAN AIRLINES, kes alustab Tallinna-Ateena lende enne jaanipäeva, pikendas perioodi suure huvi tõttu 3. oktoobrini. Lennud väljuvad Tallinnast laupäeva varahommikul ja Ateenast reedel enne südaööd.

FINNAIR hakkab maist lendama iga päev Tartu ja Helsingi vahet, juunis lisandub lennuplaani kolm korda nädalas Chicago, seda müüdi mitte Tartust. Müüdi on suveplaanis 11 uut sihtkohta, enamik soojad.

LUFTHANSA teatas, et sügisest tuleb kogu grupis (sh Austrian, Swiss ja Germanwings) uus hinnaskeem. Peamiselt lüüakse senised kaks klassi kolmeks, soodsaim Light läheb sutsu odavamaks, Classic ja Flex pakuvad ka pagasit ja muutmisvõimalusi. Ära ei kao ka kõrgem turistiklass Premium Economy.

Ka Finnair töö kevadel välja Light-pileti käsipagasiga reisijale Baltikumis ja Skandinaavias. Kui kompse siiski koguneb, saab paar tundi enne väljalendu selle eest veebis tühised 10 € lisaks maksta.

EMIRATES loobub detsembrist Dubai-Kopenhaageni lendudel esimesest klassist, saavutades sellega A380 pardal istekohtade maailmarekordi – 615. Neist 58 on äriklassis ehk jätkuvalt voodiks käivad istmed. Senine suurim võimalik reisijate hulk A380 pardal oli Air France'i 538. Neile lisandub 20–30 töötajat.

Avasta maailma Condoriga.

Dominikaani Vabariik, Mehhiko, Kuuba, Jamaica, Maldiivid, Mauritius, Seišellid, Tai, Alaska ja palju muud.

Part of the Thomas Cook Group 🍷

Born to fly.

Sündinud lendama. Lisainfo ja broneerimine
tel +372 668 10 10 või sales.baltics@condor.com

Condor
www.condor.com

Ravi- või lõõgastuspakett hotell Wasas

Hotell Wasa pakub lühemat ja pikemat lõõgastavat puhkust kevadiselt tärkavas Pärnus. Valida saab kolme erineva soodushinnaga paketi vahel kaheks, viieks või seitsmeks ööks. Ravipaketile saab lisaks eripakkumise "Sõber" kuni 40% soodsamalt!

Hinnad kehtivad majutuseks kaheses toas ja sisaldavad kolm korda päevas toitude, alates 77 eurost kaheks ööks, maikuust 94 eurot. Viis ööd maksab vastavalt 220 ja 260 eurot ning nädal 308 ja 364 eurot. Kaaslasel maksab kõik 30–50% vähem! Kahe päeva hinnas on veel kolm hoolitsust, saun ja tasuta sissepääs Pärnu Kuursaali või ööklubisse Sugar; viiepäevasel arsti konsultatsioon, ravikava koostamine ja 12 protseduuri; nädalasel kokku 18 protseduuri, lisaks kolme tunni pileet Tervise spaa- ja saunakeskuse või Tervise Paradiisi.

Pärnu rannarajoonis asuv taastusravikeskus ja hotell Wasa on väärika traditsioonidega mitmekülgne majutus- ja terviseasutus. Wasa toetava taastusravi võimalused, tervise parandamist soodustavad protseduurid ning lõõgastavad hoolitsused seob kompaktselt tervikuks hubane majutus suurepärasel asukohas.

Paketid kehtivad majutuseks kuni 21.06.2015.

Kultuurielamus Pärnus majutusega luksuslikus Ammende Villas

Pärnu kõige luksuslikum hotell ja restoran, maalilises Rannapargis asuv ainulaadne juugendiajastu pärl Ammende Villa pakub ajastuhõngulist elegantsi, hubast privaatsust ja kõrgetasemelist teenindust.

Estravelist saad osta Ammende Villa kultuuripaketi, milles sisaldub lisaks majutusele ka kaks päaset 30.04 etendusele "Helene, Marion ja Felix" või 24.05 Klaudia Taevi mälestusõhtule.

Kultuuripaketi hind kahele sõltub majutuse tasemest, alates 120 eurost Deluxe toas (tavahind 212 €) ja lõpetades 295 euroga Ammende sviidis (tavahind 462 €). Saabumisel ootavad toas vahuvein ja käsitsi valmistatud trühvliid, N–L saab tasuta ööklubisse Sugar.

Ammende Villas on kokku 18 tuba, mis kõik on sisustatud antiikmööbliga. Valida saad saunaga või saunata Deluxe-tubade ning luksuslike sviitide vahel. Siidsiledate Egiptuse puuvillast linade vahel on hea uni garanteeritud! Vannitubades hommikumantlid ja sussid, sviitides Bvlgari vannikosmeetika. Ammende Villa à la carte-restorani hõrgutavat menüüd saab soovi korral nautida kaminatule paistel.

Pakkumine kehtib kuni 31.05.2015.

Kosutav puhkus Värskas

Kaunis loodus, võrratu männimetsaõhk, hubased toad ja kodune kohalikust toorainest valmistatud toit, lõõgastavad protseduurid ja veemõnud Eesti ainsas mineraalvee baasil töötavas veekeskuses – sind ootab kosutav spaapuhkus Värskas Sanatooriumis.

Spaapakett kahele maksab 170 eurot (tavahind 214 €) ja sisaldab kaht ööd majutust, hommiku- ning õhtusööki, piiramatut veekeskuse, saunakompleksi ja jõusaali kasutust ning mõlemale külalisele kaht lõõgastavat protseduuri: pärilivann loodusliku mineraalveega ja lõõgastav massaažitooli seanss (15 min).

Värskas on palju sellist, mis teeb selle paiga ainulaadseks. Sanatooriumi külalastajad on pea alati lummatud imekaunist Setumaa loodusest, mida saab imetleda hubaste tubade akendest. Võrratu männimetsaõhk ja nauditavad jalutuskäigud metsas või järve ääres garanteerivad hea isu ja kosutava une.

Pakkumine kehtib majutumiseks ja broneeringuteks kuni 19.06.2015.

Võta ühendust Estraveli siseturismi osakonnaga tööpäeviti kella 9.00–17.30 telefonil 626 6233 või e-posti aadressil siseturism@estravel.ee. Hinnale lisandub teenustas kaheksa eurot. Estraveli Kuldkaardi omanikke teenindame üle 150eurose ostu puhul tasuta, alla selle on teenustasu neli eurot.

ESTONIA

Resort Hotel & Spa

Uus kuurorthotell Pärnus!

Avame 2015 juulis!

4* hotellitoad
Sviidid sauna või mullivanniga
À la carte restoran
Spaahoolitsuste keskus
Sauna- ja basseinikeskus
Konverentsikeskus

Lisainfo ja broneerimine:
www.spaestonia.ee
resorthotel@spaestonia.ee
+372 447 6905

Tekst **KRISTINA SAMRA**, Eesti Telekom

Nutitelefon reisiil andmeside pole enam luksus

Nutitelefon koos mobiilse internetiga on inimõigusena taskus pooltel eestimaalastest, ent võõral maal otsib silm ikka lõunapausi või õhtusöögi ajaks kohvikut-restorani sildiga “Free Wi-Fi”. Üha enam asjata, julgustab rändlust nutikalt kasutama Kristina Samra Eesti Telekomist.

Ehkki viimase kolme-nelja aastaga on ka vana Euroopa edusamme teinud ja enam ei pea avaliku Wi-Fi kasutamiseks end registreerima, ajapiirangut taluma või lausa maksma, siis võrguühenduse kvaliteet ja kiirus jäävad sageli valgusaastate kaugusele sellest, millega kodus aastaid harjunud oleme.

Veelgi enam, just reisiil on ju esmane emotsioon kogetust-nähtust kõige värvikam, seda ennekõike just mõnda põneva arhitektuuriga linna või kauni maastikuga veinipiirkonda väisates. Kõike sooviks ju kohe jagada – Facebook, Instagram või Twitter tahavad näppude all auto-

maatselt avaneda. Või siis tahaks Wikitraveli või Lonely Planeti käivitada niipea, kui oled jalutanud mõnda superägedasse kvartalisse, mille olemuse ja elanike kohta tahaks kohe-kohe lisainfot saada.

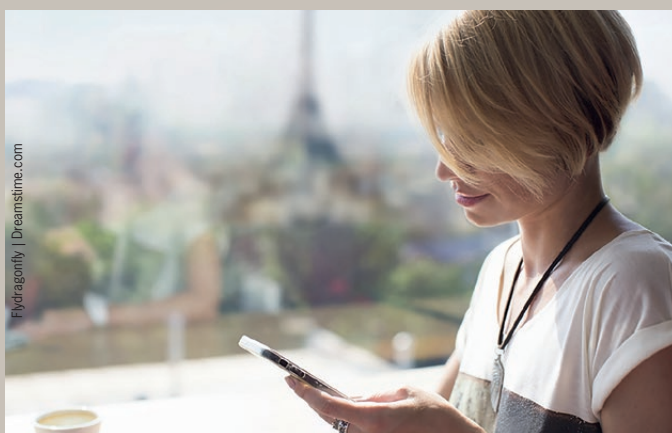
Nüüd, kus ka vana Euroopa on omaks võtnud interneti kui inimõiguse, on mobiilse interneti rändlus muutunud reisisellile mõistlikuks alternatiiviks, mida Wi-Fi puudumisel kasutada. Mobiilse interneti kasutamisel on mõotesammuks 1 MB andmemahtu ning EMT klientidel on kokku 69 riigis – kõikjal Euroopa Liidus, teistes Euroopa riikides ja meie idapoolsete naabrite juures, Põhja-Ameerikas, Hiinas, Tais ja mitmel pool mujal maailmas – kehtestatud andmemahu kasutamise kontrolli hõlbustav päevalagi 100 MB.

Kui kasutusmaht hakkab limiidile lähema, annab sellest märku SMS – arvesta limiidi täitumisega või soeta veel 100 MB. Nii on kulud kontrolli all ning soovimatuid ja kogemata tehtud internetiarveid ei teki.

M-INTERNET NUTIKALT. Kodus oleme nutiseadmete kasutajatena harjunud sellega, et m-interneti vahendusel oleme võrgus 24/7 ja kõikjal. Kirjakastid uuenevad automaatselt ja *push*-teavitused tulevad nii meilidest, sõprade-tuttavate sotsiaalvõrgustike postitustest kui ka erinevatelt uudistekanalitelt. Reisil olles tasub pidev võrgus olemine siiski minimaalseks viia ja automaatne andmekasutus enamiku rakenduste puhul välja lülitada. Targalt m-interneti kasutades ei tohiks olla muret andmemahu liigkiire täitumisega.

Näiteks e-kirju on mõistlik alla laadida korra-paar päevas. Seda eriti juhul, kui postkasti tulevad mõne uudisvoo või -listi kirjad. Ajutiselt tasub välja lülitada fotode-videote automaatne sünkroniseerimine pilveteenusega ja nii selleks otstarbeks kui ka videote vaatamiseks siiski mõni WiFi-võrk otsida. Fotosid on üle andmesidevõrgu mõistlik jagada väikeses formaadis.

Neid näpunäiteid järgides saab sõpradega suhtlemiseks või kasuliku info otsimiseks andmeside koduselt omaseks ka välisreisil. Lisaks pääseb EMT Travel äpi abil nii Androidi kui ka iOSiga alati ligi vajalikule turismiinfole ka internetiühendusega, kui oled sihtriiki puudutava info enne alla laadinud. Äpis saab ka kasutada valuutakonverterit, jälgida oma mobiilse interneti kasutust ja tellida juurde interneti päevalae mahtu.

Palju kulub andmesidemahutu

Delfi, Postimehe vms avaleht.....	1 MB
Tund surfamist internetis	15–20 MB
E-kiri ilma manuses olevate dokumentide-pildideta.....	0,015–0,030 MB
Tunniajaline muusika striimimine.....	~ 85 MB
30 minutit YouTube'i standardkvaliteediga videot.....	~ 180 MB
Navigatsiooniteenus (keskmine või lühem teekond).....	~ 15 MB

Piirangud ja hinnad

EMT päevalagi	100 MB
Skandinaavia ja Baltimaad.....	2,94 €
EL, Šveits, Island ja ülemerepiirkonnad	5,75 €
Muud Euroopa ja kaugemad riigid	9,95–14,95€

TALLINNA TÄNAVATÖIDUFESTIVAL

13.-14. JUUNI 2015
TELLISKIVI LOOMELINNAK

Üle 40 söögikoha Eestist ja välismaalt!
www.tallinnstreetfoodfest.ee

TELLISKIVI
LOOMELINNAK
CREATIVE CITY

Lõuna-Prantsusmaa 10 põhjust

Silvia Pärmani 10 põhjust sõita mõne nädalaga Itaalia piiri äärest Nice'ist peaaegu Hispaaniasse ehk Bayonne'ini, isegi kui on vastupandamatu kiusatus selle raha eest Aasias või Aafrikas kolm kuud puhata.

Tekst ja pildid **SILVIA PÄRMANN**, Diivan

1. Nice ja Cannes

Ma ei tea, kas on nii, et kui meie vaata-
me praegu sada aastat vanu fotosid, kus
ilusad autod pargivad ilusate majade ees
palmide varjus – nagu näiteks Carltoni
hotelli ees Cannes'i rannapromenaadi
ääres –, ja vaimustume sellest vaatest,
siis saja aasta pärast vaatab keegi meie
pilte samast kohast ja mõtleb: nendel
Jaapani turistidel olid ikka täiesti pöö-
raselt lähedad ja stiilsed suured bussid!
Nice'is ja Cannes'is ei ole elu päris

selline nagu need linnad ikooni staatu-
sesse tõstnud fotodel. Aga talutavama
koguse uue raha ja glamuuri ning ini-
mestega Cannes'is on siiski imeline rand,
suurepäraseid kaupluste vaateaknad,
armsad lilleõitesse uppunud fassaadid ja
filmifestivali aura aasta ringi.

Ja isegi kui teil on Itaalia piirist ja me-
rest järjest kaugemale sõites väike kur-
bus hinges, siis teie krediitkaardil ei ole
seda kohe kindlasti mitte.

2. Maa ilma kõige kaunim surnuaed

Lõuna-Prantsusmaa kirjeldamiseks pole paremat sõna kui "idülliline". Kes vajab selle sõna definitsiooni, peaks sõnaraamatu asemel võtma kaardi ning Nice'i ja Cannes'i ümbruses väikese tiiru tegema.

Depressiivsete Eesti väikelinnade atmosfääri pole Prantsusmaa külaelu uurima minnes mõtet kartata. Inimesed, nende naeratused, nende majad, nende linnad – kõik on lihtsalt piltpostkaardilikult kaunis.

Täiesti mõeldamatu oleks sellises maailmas kolevalt surra või mõnele tavalisele surnuaiale maetud saada. Surnuaedade iludusvõistluse võidab kahtlemata Saint-Paul de Vence'i oma.

Suurem osa inimesi arvab ekslikult, et see linn on kuulus hoopis hulga seal elanud kunstnike pärast. Väga paljud on veel elus ikka ka, nii et pooled majad linnas on kunstigaleriid ja igale nurgale on sätitud mõni skulptuur.

Suur hulk inimesi sõidab sinna just nende elusate kunstnike juurde, väiksem osa aga ennekõike linnakese servas paikneva kalmistu pärast, mis on suurem kunstiteos kui enamik linna galeriides rippuvaid pilte. Maastikuarhitektuuri meistriteos peidab endas kunsti nii maa peal kui ka maa all – seal puhkab näiteks Marc Chagall. Ja ehkki kalmistu teede ääres on vähem kohvikuid kui linnas, on see jalutamiseks siiski ütlemlata meeldiv paik.

3. Verdóni kanjon

25 kilomeetrit pikk ja rohkem kui 700 meetrit sügav – need on numbrid, millega Euroopa väidetavalt kõige kaunimat kanjoni kirjeldada on päris raske.

Üks suur sügav org peab päris tõsiselt pingutama, et mulle muljet avaldada, Verdóni kanjon sai sellega hakkama. Ehkki oma osa selle päeva meeldejäätumises mängisid kindlasti läheneva äikese ootuses eriti süngeks tõmbunud taevas ja fantastiline kitsas pimedaid kurve ja korraga-üks-auto-tunneleid täis tee nii kanjoni kui ka tagasi – parem kui ükskõik milline rallimäng, mida ma kunagi olen nägema juhtunud. Aga nagu rallimängudeski on sel teel äge ainult roolis oljal, kõik teised tahaks unustada, et selline päev kunagi üldse olnud on.

4. Motivatsioon õppida prantsuse keelt

Hiljemalt Avignonis, kuulsa teatrifestivali kodulinna, tekib tunne, et keelt õppima hakata ei ole ikkagi kunagi liiga hilja.

Tõuge ei tule festivali mängukava uurides ega saalis laval toimuva suhtes totaalses teadmatuses viibides. See saabub ilmselt mõnes juhuslikult valitud restoranis, mille uksest olete sisse astunud pimedas usus, et kõik maailma söögikohad alustades bistroodest ja brasseriidest ja lõpetades kohvikute ja kreperiidega leiutanud prantslased oskavad igal pool ja alati hästi süüa teha.

Üks mu sage reisikaaslane, kellega meil juba aastaid tagasi oli kokkulepe, et mina õpin ära hispaania ja tema prantsuse keele, ei olnud ennast selle hetkeni suutnud kokku võtta. Isegi sellel Nice'ist alanud teekonnal olin mina teinud märkimisväärselt suuremaid edusamme. Avignon, millest me teel läbi idülliliste maakohtade (kitsed ja karjused, lavendliväljad, iga künka otsas

mõni muinasjuturaamatu illustratsiooni meenutav linn) Arles'i poole läbi sõitsime, seda just teatrifestivali pärast, mõjus talle aga üllatavalt hästi. Huvi prantsuse keele taasõppimise vastu tuli tagasi kohe, kui ta oli lõuna ajal maitsnud esimese suutäie oma lasanjet.

"See lasanje ei olnud eriti maitsev," oli esimene täispikk lause, mille ta prantsuse keeles välja ütles.

Õppida võib muidugi ka positiivsete kogemuste toel. Näiteks istudes baaripukile mõnes nurga pealse kohvikus ükskõik millises linnas või külas, mille kõik aknad ja uksead on suvesoojuses avali, tellida igasuguste pettumuste vältimiseks juustu ja *foie gras*'d ning alustada vestlust mõne kohaliku, kes alustuseks kinnitab optimistlikult, et ta oskab inglise keelt. Selleks ajaks, kui selgub, et tegelikult ikka ei oska, on jutt läinud juba liiga põnevaks, et viisakalt naeratades taanduda.

UUS
ON
POES

Osta prillid, saad klaasid kuni **50%** soodsamalt*

TULE POODI - MOE PÄRAST

* Täpsem info poes prooptika.ee

<p>POLAROID 69€</p>	<p>POLAROID 59€</p>	<p>EMPORIO ARMANI 156€</p>
<p>EMPORIO ARMANI 183€</p>	<p>POLICE 175€</p>	<p>POLAROID 69€</p>
<p>VOGUE 114€</p>	<p>OXYDO 129€</p>	

PRO
OPTIKA
NÄEME SIIN

5. Vincent, kõrvaga ja kõrvata

Arles on koht, kus muidu Prantsusmaad virilalt igavaks ja kalliks nimetavad inimesed murduvad ja tunnistavad, et neile tegelikult seal üli-väga meeldib.

See pole nii kohutavalt nunnu ja lavendli-lõhnaline, kui kogu Lõuna-Prantsusmaa Nice'ist kuni sinnaani on (Pariisi äärelinnad ei jää ju sellisele teekonnale mitte kuidagi), ja mõned majad isegi lagunevad natuke. Värvid ja valgus on väga ilusad ning kitsad tänavad viivad ise uutele ja veel ilusamatele ja veel kitsamatele tänavatele. See on lihtne linn, kus olla ja uidata, inimestega juttu ajades märkamatult päevi kaotada. Tutvusin ühe Vietnami kunstniku, ühe restoraniomaniku ja ühe Tuneesiast pärit kodupe-renaisega ning see kõik ei võtnud poolt päevagi.

Arles on alati kõigile meeldinud. 6. sajandil eKr kreeklaste asutatud linna võtsid kiirelt üle roomlased, kelle kohalolekut tähistavad (täna-seks varemetes) amfiteater ja Rooma teater, sõja- ja kaubaretked olid tulusad ja elu õitses. Kiirelt mitu sajandit edasi hüpatas avaneb juba teistsugune Arles, vaoshoitud ja pisut unus-

tatudki, mille tänavad lummasid siiski ühte kunstnikku nii, et ta sinna paigale jäi ja kokku 300 töö ringis maalits, autoportree seotud kõrvaga nende hulgas.

Pole just palju kohti, kus sama suure legendi jälgedes liikumine nii hästi kaardistatud on. Käia samadel tänavatel, kus Vincent van Gogh, istuda samades kohvikutes, vaadata jõge samas kohas seistes, osta oma *baguette* samast pagariärist ...

Ehkki Arles'i öhkkond lubab väga lihtsalt

ligi pugeda tundes, et võid ka kogeda sedasama, elada paariks päevaks sama elu, mida van Gogh, on maailm tema aastatest saadik siiski päris palju muutunud ja iga tema sammu korralda ei maksa. Isegi kui Arles'i väljanägemine seda ei kinnita, on kadunud palju, kardetavasti ka äralõigatud kõrvade ravimise kompetents kohalikus haiglas.

Abiks Vincent van Goghi maalitud Arles'i vaadete leidmisel on lehekülg www.vangogh-gallery.com/in_his_steps/arles.html

6. Toulouse'i värvid

Prantsusmaa suuruselt neljas linn ei tule reisisihtkohana ilmselt enne pähe, kui lihtsalt füüsiliselt teele ette jääb. 1,3 miljonit inimest, Airbusi lennukitehas, meri alles 150 kilomeetri kaugusel – selle kirjelduse peale on ootused linna sisse sõites ikka väga madalad. Kohe kindlasti ei mahu nende raamesse öhtupäike-

ses täiesti roosaks värvuv terrakotatelistest linn Garonne'i jõe ja Canal du Midi maalilises kohtumispunktis, täis kunstimuseumi, galeriisid ja Kosmosemuuseumi trepil tunglevaid inimesi.

La Ville Rose, Roosa Linn, on ilmselt turistide silmis kõige alahinnatum Prantsuse linn.

Kohalikud ise on elu üle õnnelikud, rahul nii linna kui ka enda iluga. Võib juhtuda, et inimesed osutuvad nii kõitvaks, et hiljem pilte läbi vaadates ei leia sealt midagi Unesco maailmapärandi nimistusse kuuluvast ega midagi roosat – seda ehk mõnel kohvikufotolt pokaale uurides –, küll aga hulga muid värve.

7. D'Artagnan oli siin

D'Artagnan oli päriselt olemas. Lihtsalt päriselt ei olnud tema nimi d'Artagnan, vaid Charles de Batz de Castlemore, kes elas Lupiaci nime kandva küla lähedal, mis ei ole mitte millegi muu poolest maailmas tuntud kui d'Artagnani muuseum ja nüüdseks ilmselt ka küla keskvaljakul kõrguv hobusega ausamas, mille avamisest juba möödunud aastal hiiglaslike plakatitega teatati.

Castlemore'i elukäik oli üksjagu sarnane d'Artagnani omaga, milles pole ka midagi kummalist, kui võrd Dumas selle osalt tema eluloost laenas. Dumas oli Lõuna-Prantsusmaal, ilmselt üsna piinarikkalt igaval puhkusel, sest rohkem kui baarides nähti teda kohalikus raamatukogus. Järjekordselt midagi lugemiskõlblikku otsides pakkus raamatukoguhoidja talle äsja omandatud härra Castlemore'i memuaare, mis kirja pandud rohkem kui 100 aastat varem. Dumas laenas raamatu – ja esimeste lehekülgede järel otsustas selle tagastamise asemel kohvrisse pakkida ja kiirelt Pariisi kirjutuslaua taha naasta.

Castlemore'i loss on tegelikult Lupiacist mõni kilomeeter väljas, aga turistid pole seal teretunud. Tõtt-öelda on seal elaval perekonnal väga kõrini sellest, et välismaalased nende köögiaknast pidevalt sisse vaatama hiilivad. Aga muuseum ja unine küla on palju lahkemad.

Nautimisväärsed saunamõnud
Hellitavad hoolitsused
Suussulavad suutäied
Mugav majutus

Lavendel Spa Hotel

Peidetud paradisi Viimsi südames!

Lõogastavate kohtumisteni!

Vaata: www.spahotellavendel.ee
Kirjuta: info@spahotellavendel.ee
Helista: 603 5900

Lavendel Spa Hotel
Sõpruse tee 9
Haabneeme, Viimsi

8. Homme sööme vähem

Gasconne on väidetavalt Prantsusmaa kõige vaesem maanurk, ehkki lainetavad viljapõllud, viinamarjaväljad ja selge sinine taevas nende kohal ei pane kohalike heaolu pärast just tõsiselt muret tundma. *Croissant*'id ja vein ei tohiks vaetepildi järgi otsustades laualt kunagi puudu olla.

Ehkki mingi märk see kindlasti on, et Gasconne oli teekonna esimene piirkond, kus

prantslasi päriselt põllul töötamas nägime. Seni kogetu põhjal oli selge, et selleks saab sundida ainult viimane hädavajadus.

Aga see farmis tööd rühmates veedetud aeg tasub ennast taevalikult. Gasconne on meie laiuskraadidel kuulus küll ühe musketäri tõttu, kuid muidu ülistatud oma *foie gras*' eest. Ja kõige muu söödava. See maanurk on täis väikesed

turismitalusid-restaurantid, mis võiks ohtralt saada Michelin'i tärne, kui ainult tärne jagav komisjon suudaks küngaste vahel üles leida õiged teetoad, mis nendeni viivad. Aga te leiate need kindlasti, istute lauda, tellite kõike ja tõusete tunde hiljem tänutunde ja lubadusega: homme sööme vähem. Mida aga kindlasti ei ole võimalik täita enne Gasconne'ist lahkumist.

9. Mõtte, tähenduse ja eesmärgi tühisus

Baskimaale jõudmine tähendab taas mere äärde jõudmist. Kuulsaim kuurort Biarritz Biskaia lahe ääres pakub kõike seda, millest Cannes'ist alates puudu on olnud – selles nimekirjas on esimesel kohal rand ja suurt muud vist tegelikult polegi.

Lihtsalt lebad seal liival ega vaeva ennast sellega, et päeval peaks olema mingi mõte, jutuajamistel tähendus ja tegevusel eesmärk.

10. Bayonne'i tänavad

Prantsuse Baskimaa keskus elab suvel tänavatel, elab singist, šokolaadist ja mereandidest, muusikast ja kummalisest spordialast nimega *pelota*.

Seal võib lõputult jalutada, ekselda nädalavahetuse turul lillede ja linnutopiste vahel, uurida aknamustreid, šokolaadipoode ja inimesi.

Bayonne on merest eemal, mis tähendab vähem võimalusi puhata poolpaljalt päikese käes ja rohkem võimalusi puhata sinakasvalge nahaga briti turistide seltskonnast.

Baskimaa Hispaaniale kuuluvatel aladel käinud ei leia siit eest sama iseloomu ja eneseteadlikkust, see pool Baskimaast hingab ja mõtleb ühes rütmis Pariisiga, mitte oma teisel pool piiri asuva poolega, või õigemini kahe kolmandikuga.

Muretult elu nautiv linn on küll koduks kõige paremale baskide elu ja lugu tutvustavale muuseumile, ehkki peab hoiatama, et muuseumi viiest korrusest kaks on pühendatud *pelota*'le.

Lennunõu

Nice ehk Nizza on selle regiooni tähtsaim lennujaam, kuhu suvel pääseb Tallinnast Estonian Airi hooajalise otseleennuga. Kõige tihedamad ühendused on aga aasta ringi Lufthansaga Frankfurdi kaudu.

Saksa lennufirmaga saab lennata veel Toulouse'i ja Marseille'sse, mis tähendab, et Lõuna-Prantsusmaale saabumisel ja sealt äralennul on võimalik kasutada eri lennujaamu (ehk kohapeal mööda maismaad liikudes võib pääseda vähema sõitmisega).

Nice'i lende pakuvad ka Air Baltic Riia ning Finnair Helsingi kaudu, hinnatase on kõigil üsna sarnane ja jääb pikalt ette ostes 250 euro kanti või veidi alla selle. Olulise tegurina valiku tegemisel võiks ka vaadata, mida hind sisaldab – Air Balticul tuleb eraldi maksta nii pagasi kui ka pardateeninduse eest.

Finnairil ja Estonian Airil on pagas hinnas, ent pardateenindus tasuta. Otselend koos eestikeelsete ajalehtede ja teenindusega annab rahvuslikule lennufirmale teatud emotsionaalse eelise. Lufthansa veab tasuta pagasit ja pakub süüa-juua (sh veini ja õlut).

MAURI SAAREND, Estravel

Rene Satsi reisib Laosest ööreisiga Bangkokki, sealt ühele saarele, siis teisele saarele, jookseb ja kukub rannas, kohtub ootamatult tuttavatega ja pidutseb teiste turistidega. See on lühikokkuvõte. Tegelikult oli kõik väga naljakas avatuse ja kannatlikkuse õppetund.

Ükski reisikindlustus ei kaitse sind purjus šoti mehe suudluse eest

Rongid on vahvad. Rongides juhtub põnevaid asju ja seal kohtab põnevaid inimesi. Rongis on ruumi rääkida ja ringi käia. Rong loksab mõnusalt – parajalt palju, et tekiks eriline tunne, aga piisavalt vähe, et mitte merehaigeks jääda.

Lähed õhtul rongi, teed inimestega tutvust, siis tuleb reisisaatja, pakub sulle teed ja teeb sinu toolist voodi. Tõmbad lina voodi ette ja ärkad hommikul seitsesada kilomeetrit magamaminekukohast eemal. Mugav. Aasias ilmselt ka ohutum kui need ööbussid, mida seal juhivad puhtakujulised maniakid.

PAKIME ASJU LAHTI JA SUMISEME LÖBUSALT. Ameeriklane Daniel saab esimesena valmis ja kaob restoranvagunisse. Viibib seal neli minutit, tuleb siis suure jooksupäevaga tagasi, hüüab mu nime juba eemalt ning tirib mind kättpidi endaga kaasa. Daniel osutab uhkelt restoranivaguni nurgalauas konutavale kössis kogule: “Näe! Venelane!” Ta on rõõmus nagu koer, kes on kivi alt sinna peidetud konservi üles leidnud.

Oh neetud, mulle tuleb meelde, et olin talle ennist meie bussisõidu ajal pihtinud, et oskan natuke vene keelt. Ta

tabab seda nüüd kuulda. Olin talle ka maininud, et ma kohe üldse ei taha seda rääkida. Seda enam tahab ta seda kuulda.

Istume maha. Pursin mõned venekeelsed laused. Nendest võib nii ja naa aru saada. Ohkan südamest. Daniel mõnuleb. Venelane tutvustab ennast Igorina, kes elab Bangkokis. Tema ees laual on hunnik röstitud konni ja pudel viina. Läheb jooksmaks? No miks ka mitte. Puhkus ju.

OODAKE KORRA – VÕTAN ÜHE KONNA ja jooksen padinal teise vagunisse oma poolatarist kaasa Justyna juurde. Ta on taimetoflane ja nüüd ta alles saab hirmutatud! “Siin! See on röstitud konn! Söö see ära!” höiskan eriti õhinal ja valmistun debatiks selle üle, kas konni on ilus süüa või mitte. Minu kohutavaks nõrdimuseks võtab kaasa konnakoiva ja pistab selle pintslisse. “Ah, mis see konn ikka muud on kui üks ujuv taim,” ütleb ta lakooniliselt.

Kõmbin löödult teise vagunisse tagasi. Venelasel on pudel káarakat peaaegu otsas, ta on puripurjus ja ráuskab, tutvustades ennast järjekordselt: “Minu nimi on Igor. Sõbrad kutsuvad Grigoriks.”

Ilmselt on Igor tubli mees, aga armastab lihtsalt liiga palju viina juua. Ta

räägib pehme keelega, et venelasi on Bangkokis palju. Nii mõnedki töötavad temaga koos. “Kellena sa töötad, Grigori?” uurin.

“Kellena ma töötan?” Grigori luksib ja vahib purjus pilgul ringi. “Kellena ma töötan?” küsib ta siis juba minu käest. “Kellena ma kurat töötan?!” röögatab ta rusikaga lauale pörutades väikese vietnamlase suunas, kes joob kõrvallauas rohelist teed. Vietnamlane teeb nagu keravälk vagunist vehkat. Meil saab samuti sellest seltskonnast villand ja seame sammud tagasi oma konkude suunas. Tuikuv ameeriklane ees ja mina järel, nagu maailmas ikka asjad käivad. Bangkokini oli jäänud kuus tundi.

ILUSA UNE KATKESTAB KÕVA VILISTAMINE ja minu meelest natuke bipolaarne reisisaatja hakkab kõikidel pahaaimamatutel reisijatel kardinaid voodite eest ära kiskuma ja hüüdma: “Bangkok, Bangkok, ise kahetsete!” Samal sekundil, kui oma kokkupandavast voodist unesegaselt läbi häda minema saad, läheb reisisaatja kõva vandumise saatel sellele kallale ja murrab voodi raami nagu hullunud mustkunstnik toore jõuga tooliks tagasi. Vagunis kõlavad tugevad raksud ja plaksud, plast-

Tekst **RENE SATSI**,
pildid **JUSTYNA SENIUTA**

massitükke lendab läbi õhu.

Ma armastan Bangkokki. Olen siia mõned korrad satunud, satun kohe jälle ja kunagi ei saa mul sellest linnast villand. Bangkok on üks maailma sooje- maid linnu. See kuumus, mis siin linnas lebab nagu suur laisk pehme karvaga loom, arhitektuur, suurejooneline ajalugu, laiad ja kitsad tänavad, inimesed, lärm, sagimine, lõhnad – see kõik ajab heas mõttes hulluks, ja ilmselt mitte ainult mind. Kõik siin linnas näivad olevat natuke hullud.

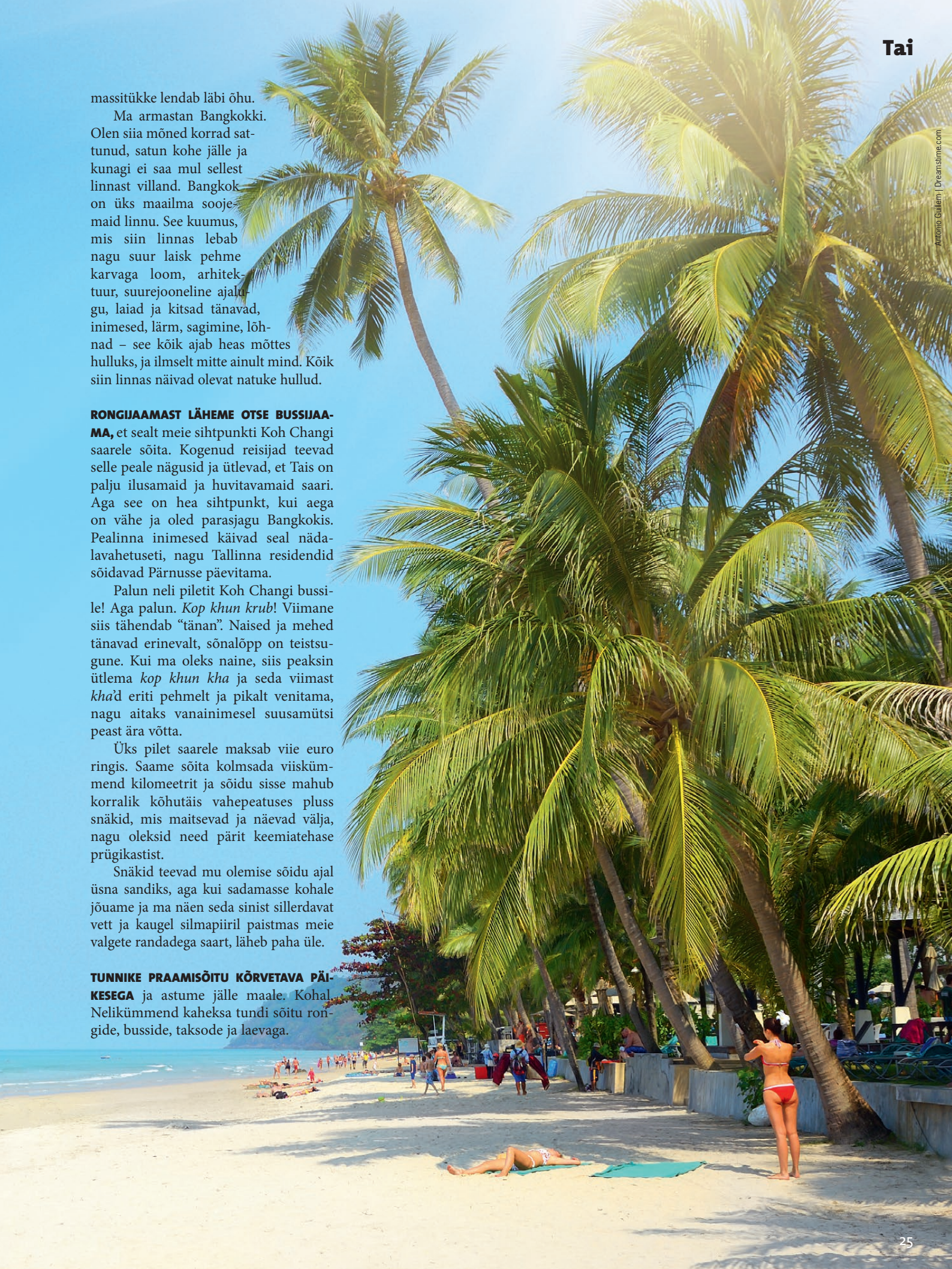
RONGIJAAMAST LÄHEME OTSE BUSSIJAA- MA, et sealt meie sihtpunkti Koh Changi saarele sõita. Kogenud reisijad teevad selle peale nägusid ja ütlevad, et Tais on palju ilusamaid ja huvitavamaid saari. Aga see on hea sihtpunkt, kui aega on vähe ja oled parasjagu Bangkokis. Pealinna inimesed käivad seal nädalavahetuseti, nagu Tallinna residentid sõidavad Pärnusse päevitama.

Palun neli piletit Koh Changi bussile! Aga palun. *Kop khun krub!* Viimane siis tähendab “tänan”. Naised ja mehed tänavad erinevalt, sõnalõpp on teistsugune. Kui ma oleks naine, siis peaksin ütleva *kop khun kha* ja seda viimast *kha*d eriti pehmelt ja pikalt venitama, nagu aitaks vanainimesel suusamütsi peast ära võtta.

Üks pilet saarele maksab viie euro ringis. Saame sõita kolmsada viiskümmend kilomeetrit ja sõidu sisse mahub korralik kõhutäis vahepeatuses pluss snäkid, mis maitsevad ja näevad välja, nagu oleksid need pärit keemiatehase prügikastist.

Snäkid teevad mu olemise sõidu ajal üsna sandiks, aga kui sadamasse kohale jõuame ja ma näen seda sinist sillerdavat vett ja kaugel silmapiiril paistmas meie valgete randadega saart, läheb paha üle.

TUNNIKE PRAAMISÕITU KÕRVETAVA PÄIKESEGA ja astume jälle maale. Kohal. Nelikümmend kaheksa tundi sõitu rongide, busside, taksode ja laevaga.

Taksod ootavad praamilt tulijaid. Tavapärase ulmesumma küsimine – eks sa mine otsi teine takso, see on saar, ei lähe sa, turist, kuskile mujale, pead mulle maksma – ja sõidame kalli raha eest White Sandi randa. Sealset võõrastemaja soovitasid meile kaks Põhja-Tais matkanud Hollandi noort. Perenaine pidada olema taanlanna, hinnad eriti taskukohased ja rand teistest natuke vaiksem.

LEIAMEGI ÖÖMAJA JA SAAME TEADA, ET TSUNAMIST JÄI SEE SAAR PUUTUMATA, aga mõnikord tuleb muda aeglaselt mägedest alla, rannal asuvate hotellide peale. Lunastame endale kaheksa euro eest toa, viskame sisaliku sealt välja ja läheme magama.

Hommikusöögiks ilmume rõdude, mis ulatub üle sinise veepiiri. Rõdu külge on kinnitatud pisike paat. Me ei söö tavalist tai hommikusööki – suppi või nuudleid, vaid vana kooli praemuna. Rõdul, mille külge on kinnitatud paat! Kell on kaheksa, temperatuur kakskümmend viis kraadi. Silmitsen valget randa, kus kasvavad kookospalmid ja pole veel ühtegi hingelist. Vesi loksab vaikselt. Muusika ei mängi. Päike kogub end. Õhk on värskemast värskem. Kõrvallauda istub vananeva Rambo välimusega ameeriklane. Puhkan iga keharakuga.

Ja siis teeme turistile sobivaid asju. Käime rannal aeglaselt edasi-tagasi, teeme nalja, vahepeal tolgendame poes ja ostame õlut. Ei poes ega poe ümber tänavatel ei silma me aga harjumuspäraselt munki, kes Tais muidu käivad söögi alla ja söögi peale.

MÖÖDUME ÜHEST JÄRJEKORDEST RAN-NABAARIST, kui meid hõigub küllaltki sümpaatse välimusega tai mehike, et ta tahab väga olla meie sõber. Annab oma visiitkaardi ja seletab, et kui meiega peaks õnnetus juhtuma, siis tuleb talle helistada, ta organiseerib siin saarel päästetöid. Lisaks on meil vedanud, sest täitsa juhuslikult on tal pakkuda homsele snorgeldamisretkele neli väga soodsat piletit.

Kuna ma olen oma elu jooksul snorgeldamisest alati pääsenud ja nüüd võiks seda ju täitsa proovida, ei hakka ma iroonitsema ja me lunastame oma piletid. Laev väljub hommikul kell kaheksa ja külastab päeva jooksul veel nelja ümberkaudset saart. Nii väidab meie uus sõber ja nõuab, et me teeksimme kõik nüüd koos ühe ilusa grupipildi. Pildi peale jääb ogaralt rõõmsa näoga sõber ja meie neli tõsiste nägudega tema ümber.

Igaks juhuks jätan ta numbri alles –

Temperatuur kakskümmend viis kraadi. Silmitsen valget randa, kus kasvavad kookospalmid ja pole veel ühtegi hingelist.

kui peaks õnnetus juhtuma.

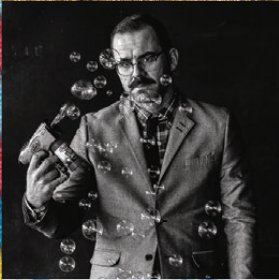
Hotelli poole tagasi jalutades küsin pikalt Aasias reisinud Danielilt: “Mis sa arvad, kas mõne kohalikuga on üldse selline asi võimalik nagu päris sõprus?” Ta ütleb selle peale kuldsed sõnad: “Muidugi on. Nad võivad päriselt ka kurvad olla, kui sa neile ei kirjuta, kui olete aadress vahetanud, nad tahavad teada, kuidas sul läheb, ja neil on hea meel, kui sul läheb hästi ja su ema tervis on tipp-topp. Aga kõike alles pärast seda, kui nad on sinu käest kätte saanud kümme dollarit. See on selline kultuuriline asi.”

HOTELLI TAGASI JÕUDES KAOVAD MEIE KAASLASED privaatsust otsima ja meie jääme silmitsema-kuulatama ühte teist

paarikest, kes puuksal istudes reisikitarri tinistavad ja laulavad. Teeme juttu ja kiidame nende ilusate inimeste ilusaid hääli. Sõprus on sõlmitud – võtame turlult head ja paremat ning istume kõik vee äärde maha. Räägime ära oma elu-lood ja mõtiskleme pikalt selle üle, kui iseenesestmõistetav see tundub, et me kõik suudame suhelda ühes keeles ja lennata siia maailma eri paikadest tehnikamega, mida kutsutakse lennukiks.

Mõnda aega oleme tänutundest vait. Hea vaikne on ka ümberringi. Hämar-duma on hakanud. Ja siis hakkab keegi röökima ja trummi lööma, rannale jooksevad poolpaljad poisid ning kukuvad tuld sülitama ja tulerattaid keerutama. Oleme ju ikkagi turistitsoonis. Tuli meenutab mulle õnnetust, õnnetus meenutab mulle meie uut sõpra ja teen Kanadast pärit paarile ettepaneku meiega homme mere peale tulla.

Peaksime jooksma meie sõbra juurde, enne kui too baar kinni pannakse, kus ta asjatas! Kanada tüdruk teatab, et tema just tahabki joosta. Jookseme siis koos lokke lehvitava ja sümpaatiat kiirgava tüdrukuga pimedas rannas. Mõtlen korra kelmikalt, et see on omamoodi ilus hetk.

Introducing
UNEK™ by **KEEN**

WWW.KEENFOOTWEAR.COM

Saadaval MATKaSPORT kauplustes / matkasport.ee

Tai

Siis mõtlen, et jätsin just enda kallima koos eriti sümpaatse poisiga kuskile kiige peale istuma.

Siis mõtlen, et ossa raks, unusta ära, me jookseme nagu kuskil filmis, ookean kumiseb, soe tuul paitab õlgu ja mu varvas takerdub mingisugusesse auku. See on auk, mille krabid on uuristanud. Ma käin kukerpalli pikali ja ongi lool lõpp. Istun ja oigan ja hoian jalga kinni ja uurin neid auke, mis filmilõigu lõpetasid.

SIIN LIIKLEVAD SAJAD PISIKESED KRABID, kes uuristavad endale käike, sest nad on liiga tagasihoidlikud, et liikuda maa peal. Nad kaevuvad liiva all edasi ja ajavad pea välja iga poole meetri tagant, et veenduda, et nad, jah, on ikka veel sealsamas rannas, ja kaevavad siis edasi. Kogu plaaž on nende puurauke täis. Edaspidi leian end mitmel õhtul lebamas, nina vastu mõnda urgu ja ootamas, kuni elanik välja ilmub. Neil on lihtsalt nii lahe molu.

Lonkan edasi. Leiame oma sõbra, kes on natukene üllatunud, et me välja ilmusime, ja müüb meile veel kaks odavat piletit homsele laevareisile. Ta hakkab kohe ka Kanada tüdruku sõbraks ja tahab pilti teha, aga ma ütlen, et pilti me enam ei tee.

Ükskõik kui palju ma ka ei tahaks kirjutada, et ma sain jälle tömmata, ei leia ma kuskilt odavamalt varianti ja arvan, et see abivalmis, igavesti meie sõber ja esmaabimees tõesti sahkerdas meile odavaima võimaluse minna mere peale trullerdama.

JÄRJEKORDNE HOMMIK TAIS hakkab sellega, et ahv viskab meid hotelli katuselt kiviga. Ja siis teise kiviga. Mina saan muidugi pihta. Õlg tulitab. "Nii armas!" arvab Justyna loomakest vaimustunult jälgides. Ma arvan selle lojuse kohta midagi muud. Ahv vaatab meid põlglikult, haigutab ja teeb vehkat. Ahvid mulle ei istu. Minu meelest on nad igas kontekstis end korduvalt meelelagedate jõhkarditena tõestanud.

Läheme kogunemiskohta, kust lah-tise kastiga auto inimesed peale võtab ja sadamasse viib. Kanada paarike jääb hirmus palju hiljaks ja autojuht läheb hirmus palju närvi. Teen temaga rahustavat juttu ja me räägime rasketest liiklusõnnetustest. Neid pidi siin saarel turistidega tihti juhtuma. Juhil ripub kaelas üksteist Buddha kuju. Need kolisevad iga tema liigutuse juures. "Üksteist Buddhat on ikka kindlam kui üks," ütleb ta, "need on kõik vanast hõbedast, seega kaitse on kindel."

Siis mõtlen, et ossa raks, unusta ära, me jookseme nagu kuskil filmis, ookean kumiseb, soe tuul paitab õlgu ...

Sadam koosneb vee peale ehitatud puust onnidest, kus müüakse kala, kookosõli ja muud head läbisegi. Laevu on mitu ja nad lahkuvad enam-vähem samal ajal. Laeval antakse meile toru, millega vee all hingata, ja prillid, millega vee all näha. Tunni aja pärast jõuame esimese saare juurde ja kõik turistid lükatakse üle parda veealuse maailmaga tutvuma. Toru laseb vett läbi ja prillid täituvad samuti õige kähku tulisoolase veega.

VAHET EI OLE, SUKELDUN ja passin niisama natukene aega hinge kinni hoides vee all. Kalad, tõepoolest igavene hunnik värvilisi kalu ja ülevalpool mõnikümme jalapaari aeglaselt siputamas nagu mõnes hai-filmis. Ronin laeva tagasi. Snorgeldamine – tehtud. Leian laeva küljest kanuu, võtan Kanada poisi kampa, laseme aluse kõva plaksuga vette ja aerutame kaugele minema. Jõuame nii kaugele, et meie laev muutub pisikeseks täpiks ja voolus hakkab meid aeglaselt avamere poole tõmbama. Siis tuleb pähe, et oleks võib-olla olnud kena kellelegi öelda, et me lahkume.

Ütlen, et mina olen nüüd võib-olla viimane inimene, keda ta kunagi üldse enam näeb, ja tema ütleb vastu, et talle hirmsasti meeldib eesti huumor.

Kanadalased on kõik nii toredad, et ma tahaks neid kõiki lausa kallistada. Välja arvatud Justin Bieberit, kes, tuleb välja, on ka Kanadast pärit.

Pool tundi hirmsat hingeldamist, oleme laeval tagasi ja võtame päikest, nagu poleks midagi olnud. Õnneks oli katkise varustusega sukeldumispeatust päris pikk.

Järgmine saar ja järgmine väikene sadam, kuhu on jõudnud ka teised laevad. Kõik võtavad ennast kenasti küljestikku kokku ja ronime üle laevade maale. Tai poisid üritavad meiega vene keeles rääkida ning Justyna karjub neile vene keeles vastu, et ta ei ole venelane. "Justyna?" tõstab keegi kõrvallaevast pea. See on meie sõber Michal, kes oli pool aastat tagasi Dublinis töölt koon-datud ning kes seejärel kopsaka koon-damisraha toel otsustas minna Aasiasse meelerahu ja iseennast otsima. Maailm on väike paik.

ÕHTU. ISTUME PUU ALL, ÜMBER KUJUTEL-DAVA LÖKKE. Kanada paarike lõõritab kitarri saatel ilusaid laule ja publik laseb usinalt oma nutitelefonidel videoüles-võtteid tehes ringi lennelda, et see imeli-ne moment ikka jumala pärast ka ühek-sakümne kuue aastasel mees püsiks. Mind ajab see massiline telefonide õõt-sutamise natuke tusaseks, aga enne kui jõuan plärisema hakata, juhtub midagi, mis mind päris pööraselt marru ajab.

Enne olid end meie kontserdi publi-kuks sahkerdanud kaks noort purjus šoti tüdrukut ja soomlane Jukka, kes kärke ei võtnud, kandis peas villast suusamütsi ja oli rannavõrkpalli entu-siast. "Kõik on siin nii laisad, keegi ei taha hommikul võrku mängima tulla.

Nii laisad!” kurtis ta mulle. “Mis kell sa mängu tahad alustada?” “Kell pool seitse.”

Ja siis läheb ebameeldivus lahti.

“Ah siin sa siis oled! Joome!” saabub ühe šoti tüdruku isa ja võtab istet. Ei, mitte ei võta istet, vaid kukub minu kõrvale liivale. Selline vahva isa – maikasärgiga, üleliia musklis, tätoveeringuid ja kahtlasi arme täis räuskav purupurjus perekonnapea. Järgmine tund on sisustatud sellega, et öhkkond on pingeline, lihasehunnik nõuab agressiivsete sõnavalingute saatel laule, mida keegi ei tea, ja arvab, et on tähelepanu keskpunktis, kus ta ju tegelikult on ka, ainult et mitte heas mõttes.

“Million Dollars in Pennies”, mis on Kanada paari esinejanimi, jätkab segadusest hoolimata püüdliselt oma laulude esitamist ja kõik teevad halva mängu juures head nägu. Kuni see tegelane mind järsku musitama kukub. Otsustan

Igal öösel juhtub see, et kui leban vees, joonistuvad minu keha ümber väikestest mullidest helendavad kontuurid.

talle kaikaga pähe lüüa. Aga ma pole mingi kaikaga lööja, otsustan siis ruttu ümber ja kaigast ka nagu ei ole.

HÄDAABI PIAAN NUMBER KAKS – kavalus. Teatan, et tema toas on ju pudel viskit, kas ta ei taha siis viskit, seda head šoti viskit, mis tal vere asemel nagunii soontes voolab? Stereotüüp töötab. Šotlane krapsab püsti ja taarub krabi kombel oma öömajja, tütar ja tütre sõbranna järel. Ilmselt panin selle viskiga pihta, sest tagasi, Buddha olgu tänatud, nad ei tule.

Jälle kord mõtlen, et viin on tarkade inimeste jook.

Neli päeva ei tee me nüüd mitte midagi. Oleme, loeme, vestleme sõpradega ja teeme tulevikuplaane. Igal öösel käin ma ujumas ja igal öösel juhtub see, et kui leban vees, joonistuvad minu keha ümber väikestest mullidest helendavad kontuurid.

JUSTYNA EI USU MIND. Ütleb, et ma ei tohiks purjus peaga ujuda.

Tirin ta ühel öösel kell neli tühja ookeani. Lebame seal alasti ja meie kehasid ümbritsevad heledad valguskontuurid, mis hajuvad, kui end liigutada. Seega me mõni aeg ei liiguta. Jälle üks mõtteline postkaart, mida kellelegi saata ei ole võimalik, aga see on seal, ajus, riulil, igavesti olemas.

Guugeldan seda fenomeni ja leian, et mõned veel on seda Tai rannaga seoses kirjeldanud, aga põhjuseks peetakse küll

vetikaid, küll mingeid väikesi kalu või kuuvalgust või ufosid.

Ühel päeval kuuleme, et ühel Dublinit pärit inimesel, kes siin meie sõbraga koos oli, juhtus rolleriõnnetus. Just nagu lubati.

Ja siis on aeg minna. Jätame maha Danieli ja korealasest Duree, kes liiguvad siit mõne päeva pärast Javale edasi. Kanada paarike jääb samuti saarele kauemaks. Lubame kõik ühendust hoida ja edaspidigi asju koos ette võtta. Seda lubadust me ka peame.

ÕHTUKS OLEME TAGASI BANGKOKIS, aega on veel mõni tund, et koju Dublinisse lennata. Leiame juhuslikult Flapping Ducki nimelise võõrastemaja, mille õu meid miskipärast niimoodi tõmbab, et oleme lausa sunnitud sinna sisse astuma ja seal teed jooma. Soovitan igaljuhul, kes Bangkokki satub ja sealt kuskile poole reisib, sedasama teha.

Flapping Duck on paik, kus kohtuvad kõik tõelised rändurid ja kus igast vestlusest ammutatavat huvitavat informatsiooni odavaimate reisimisvõimaluste ja huvitavaimate sihtpunktide kohta. Ükski reisijuht pole nii põhjalik ja nii sügav,

Lennunõu

Tänu igipõliste Finnairi otselendudele Helsingist on Tai pealinn Eesti reisijate hulgas konkurentsilt populaarseim värav Kagu-Aasia regiooni sisenemiseks. Finnairi lennud nii Tallinnast kui Tartust sujuva ümberistumisega Helsingis ongi kindlasti kiireim ja otsesem viis kohale jõuda, aga tänapäeval sageli mitte enam kõige odavam.

Madalhooaja hinnad algavad Soome lennufirmal umbes 700 eurost (kampaniate käigus veidi odavamalt), ent soodsamatesse broneerimisklassidesse kohtade leidmine võib olla keeruline.

Estonian Air/KLM Amsterdami ja Turkish Airlines Istanbuli kaudu võivad pakkuda veidi soodsamat hinda ning paremat kohtade saadavust. Kui aga tuua sisse veel üks ümberistumine ja alustada reisi Helsingist (nt Cathay Pacificuga läbi Londoni ja Hongkongi), võib edasi-tagasilennud leida vaid veidi enam kui 500 euro eest. Sealjuures on sama raha eest pakkuda ka muud Tai sihtkohad peale Bangkoki.

Aeg-ajalt on Taisse päris häid pakkumisi ka Pärsia lahe äärsedel lennufirmadel, eelkõige Qataril või Emiratesil (mille boonuseks muidugi Dubais peatumise võimalus).

MAURI SAAREND, Estravel

kui on need inimesed, kes seal kõik peatuvad, et jälle edasi minna.

Meie läheme ka edasi. Järele jääb lehvitava tütarlaps, kellele on maailma-kaart seljale tätoveeritud.

Rong vurab lennujaama suunas. Mõödume suurest hulgast inimestest, kes vehivad nõudlikult plakatitega ja

häälitsevad protestimeelselt. Mõödume politseinikest, kes, kumminuiad käes, on suuna võtnud plakatitega inimeste poole. Tänavanurga tagant hiilivad ettevaatlikult välja kaks kurja näoga soomusautot. Bangkok sätib ennast tashilju valmis järjekordseks riigipöördeks.

MAAILM VAJAB SINU NÄGEMIST!

Tanguy De Lamotte, ümbermaailmapurjetaja/
mudel COAST:

Julbo päikesepriid müügil Norman-Optika kauplustes. Tutvu valikuga meie kodulehelt: www.normanoptika.ee

Kas olete unistanud purjetamisest täiuslikku päikesekaitset tagavate päikesepriididega? Julbo COAST oma fotokroomsete ja polariseeritud päikesepriidiläätsede, vett ja mustust hülgava katte, kaarjate ning liibuvate sangadega kaitseb su silmi optimaalselt nii maal kui merel.

Julbo®
The world needs your vision

Koolis tegelesime kõige muu kui õppimisega. Iga vahetund tekkis meie juurde rivi õpilastest, kes tahtsid meiega niisama juttu puhuda, abieluettepanekut või hoopis selfsid teha.

Väike valge tüdruk Aafrikas

Tekst **KRISTI MÄRK**, pildid **LAURA TOOMLAID**

Laura Toomlaid (17) on Tallinna Reaalkooli 11. klassi õpilane, kes jõuab kooli kõrvalt tegeleda veel mälumängu, fotograafia ja filmindusega ning käia Nukuteatri noortestudios. “Maailmas ringi reisides õpin ma nii palju uut, mida rakendan mälumängus, ning nähtu inspireerib mind seda jäädvustama fotodel või filmis. Näitlemine õpetab mind ennast paremini väljendama, mida ma omakorda kasutan uute ja huvitavate inimestega kohtumisel. Mul ei ole ühte lemmikhu-

vi, sest kõige nauditavamad on need koos,” võtab Laura ise selle nimekirja lihtsalt ja loogiliselt kokku.

Eelmisel kevadel kandideeris ta YFU Ghana suveprogrammi täisstipendiumile, mille olid välja pannud Estravel ja YFU Eesti, ning osutus valituks. Lääne-Aafrika on üks maailma vaesemaid piirkondi. See oli Laural ammu enne kandideerimist teada ning üks põhjusi, miks Aafrika oma ekstreemsuses ning teistsugususes teda justkui kutsus. Lisaks jäi talle kohe alguses silma, et kui

Ekstreemsed olukorrad, kultuurišokk, üksinda kaugel maal emotsioonide ning elukorraldusega toimetulek. Aafrika nõuab pikka meelt ning avatust muutustele, kuid pakub hindamatu ja unustamatut kogemust.

tavaliselt tähendab YFU üht aastat teises kultuuriruumis elamist ja välismaal õppimist, siis suveprogrammis pakutakse ka kohalikus lastekodus vabatahtlikuna panustamise võimalust.

SEE, KUHU TA PÄRISILT TEEL ON, jõudis Laurale lõplikult kohale alles siis, kui ta astus koos teise YFU suveprogrammi õpilasega Amsterdamist Accrasse suunduvale lennukile, kus nad olid peaaegu et ainsad valged inimesed pardal. “Eks stjuardessid vaatasid ka küsivalt, kui-

Mäng "Kelleks tahad saada?" lastekodus, kus 50 last kirjutasid üles oma soovid ja unistused.

das nüüd need kaks väikest tüdrukut kahekesi Aafrikasse lähevad," on tal see vaatepilt selgelt meeles.

Geograafiahuvilisena teadis Laura sellest piirkonnast võrdlemisi palju ning päris pea ees vette hüppamine see kindlasti polnud. Kõige realistlikum ettekujutus eesootavast oli kindlasti üks põhjusi, miks just tema selle stipendiumi sai. Ometi oli tegelikkus Lõuna-Ghana väikekülas Badwijases, kus ta poolteist kuud elas, üksjagu šokeeriv: "Mõtlesin, et kuna see kestab ainult kuus nädalat,

võin riskida. Tahtsin ise kogeda oma lemmikfilmi "Rentslimiljonär" Aafrika versiooni. Natukene lausa tahtsin slummis elada, aga üks asi on sellest mõelda, hoopis teine asi on seda kogeda."

TÜDRUK, KELLE ÜKS KIRGI ON FOTOGRAAFIA ja kes näeb maailma läbi objektiiviga, kallutades tänaval nii mõnigi kord pead, et kujutada ette, millise pildi sealt saaks, ei teinud oma esimesest Ghana kodust ega selle ümbrusest ometi ühtegi pilti: "Mulle meeletult meeldib pildistada, aga

esimesel nädalal ma ei võtnud kaamerat kättegi, sest avanev vaatepilt oli ikka päris valus. Oli tunne, nagu oleksin prügimäele elama sattunud."

Esimesel nädalal Laura mõtleski, et tuleb kohe koju ära. Ta pidas küll lõpuni vastu, aga ei pea seda kogemust kindlasti kõigile sobivaks. Siiski saabus enamasti alati rahu ja kui ta olukordi kainelt vaatas, polnudki asi väga hull. Ka Laura vanemate jaoks – kellelt ta ei lootnud alguses üldse luba saada – oli tegemist ühe raskeima suvega, sest võpatasid nad ju

Ghana

Kayayo'd on uurimistöö teema. Jamssi täis pang kaalus vähemalt 15 kg ning iga päev oma pea peal sellist raskust kanda ... selline vaatepilt tekitab igas inimeses soovi midagi siin maailmas paremaks muuta.

iga telefonihelina peale. Ometi olid nad oma tütre üle uhked ja usaldasid Laurat ning tema tehtud valikut. Kindlust lisas ka teadmine, et seljatagust kindlustab organisatsioon, mis ongi loodud selleks, et noortele maailmakogemust vahendada.

VANEMATE KURSIS HOIDMISE KOHTA ÜTLEB LAURA lihtsalt: “Kui ma tundsin, et saan olukorraga kuidagi ise hakkama, siis ma ei hakanud neid väga informeerima ohtudest, mis oleks võinud olla. Vanematel on ju omadus asju kümme korda hullemaks mõelda.” Samas pole tüdruk ka kiidusõnadega kitsi, tunnustades vanemaid, kes aitasid tal rasketel hetkedel meelde tuletada seda algset põhjust, miks ta üldse Aafrikasse läks, ja olid nii tasakaalustavaks jõuks.

Miskipärast kartis Laura kõige rohkem kokkupuudet kerjavate lastega, kuid just neid oli tänavapildis kõige vähem. Üldjuhul proovisid kõik ikka midagi müüa või kuidagi moodi raha teenida, aga mitte kerjata. Kauplemine on valdkond, millega eesti tüdrukul tuli päris palju kokku puutuda, sest asjadel puudusid hinnad. “Eks paaril esimesel korral lüpsiti meid küll, kuid nüüd võiksin avaldada raamatu “Kuidas Aafrika turgudel edukalt kaubelda”. Oli ikka uhke tunne, kui käevõru hinna kolm korda väiksemaks sain räägitud.” Kauplemine Aafrika moodi kõnetab Laurat siiani ning sellest ja soovist maailma parandada valis ta oma uurimistöö teemaks “*Kayayo*’d Ghana ühiskonnas”, kus ta uurib põhikoolilaste tüdrukute rännet töö eesmärgil.

Kayayo’d on need naised, mehed ja lapsed, kes kannavad pea peal suuri kandameid. Tänaval poode polnud, nende asemel olid putkad ning jalutasid ringi inimesed, kes kandsid pea peal suuri tünne, Laura hinnangul vähemalt kümnekiiloseid. “Põhjaosast tulevad need noored tüdrukud Lõuna-Ghanasse n-õ parema elu peale, kuid paremat elu seal väga ei ole. Ma suhtlesin keskkoolitüdrukutega, kes tahavadki saada *kayayo*’deks.”

Küsitluse, mille läbivaks teemaks on inim- ja laste õigused, saatis Laura detsembril alguses ühe Mondo vabatahtliku abil Põhja-Ghanas asuvasse Kongo külla. “Aafrikale kohaselt saan ma selle kes teab millal tagasi, sest seal käivad asjad ikka väga aeglaselt!” naerab neiu. Uurimuse teooriaosa põhineb UNICEFi varasemal uuringul.

TÜDRUKUTE SAABUMISE AJAKS OLII EBOLA PUHANG JUST ALANUD. Seega pidid nad end teemaga kursis hoidma, juhuks kui

Ebola peaks ka Ghanasse jõudma, et vajadusel tegutseda osata. Ebolaga Laura õnneks siiski kokku puutuma ei pidanud, tema tervisehädad piirdusid kergemate häiretega. “Eks üks peamine tee, mis selgeks sai, oligi haiglasse. Isegi hiljem, kui vaim hakkas kohanema, siis seedesüsteemil oli – kohati on siiani – raskusi. Seega iga asja ei tasuks süüa. Kui üldjuhul arvatakse, et tänaval on see kõige hullem toit, siis tihti oli see vastupidi. Just kõige kallimad ja läänelikumad kohad olid kõige suurema küsimärgiga,” on Laura targem.

LASTEKODUS, KUS TA VABATAHTLIKUNA TÖÖTAS, sai ta natukene teist toitu kui lapsed, kes sõid päevast päeva riisi. Nii näiteks pakuti Laurale seal päris palju nuudleid: “Kohalikku toitu proovisime ka, kuid see oli nii võrtsikas, et ma mõtlesin, et lämbun sinnasamasse ära. Rahvustoidud olid kõik väga venivad ja nätsked ning ütlemele viisakalt, omapärase maitsega.”

Milline oli aga Laura argipäev Ghanas? “Me käisime koolis, kuid vähem õppijana, pigem õpetasime ise õpetajaid.” Ghana õppesüsteem on pisut teistsugune kui meil, sest seal on õppeaasta jagatud perioodideks ja pärast iga perioodi on kaks nädalat puhkust. Riigis, mis asub ekvaatoril ja kus on kogu aeg soe, pole ju suve kui sellist olemas.

Kohe kooli kõrval asuvas lastekodus, kus tüdrukud vabatahtlikeks käisid, olid nad õpetajaks ja eeskujuks 140 lapsele, kelle vanus, nagu ta ise ütleb, oli 0–21. “Ma ei saa öelda, et ma muutsin maail-

ma mingi suure sammuga, aga kindlasti jätsin lastele mälestusi ja kindlasti jäi mingi jälg,” hindab Laura saavutatut.

KUNA USUL ON GHANAS TÄHTIS ROLL, kuulusid igapäeva elu juurde mitmetunnised kirikus käimised. Mis sest, et need nii-öelda kirikud asusid tavaliselt pooleliolevates majades ning nägid välja nagu ehitusplatsid.

“Kõige pikem aeg, mis me lastega koos kirikus viibisime, oli seitse tundi, ja see oli pisut nagu meie laulupidu, sest teenistuse ajal enamasti tantsiti ja lauldi,” meenutab Laura. Veel meenub talle naljakas komme endale kirikus toiduõli pähe kallata. Küsimusele, kas nad on usklikud, õppisid eesti tüdrukud õige pea “jah” ütlemata, sest algne vastus “ei” võrdus kohalike jaoks ateismiga ning juba järgmisel vahetunnil tuli piibliga tüdruk, kes hakkas neile seda ette lugema, et mingi aja pärast kontrollida, kas loetu jäi ka meelde.

“Peale seda ütlesime kõigile, et jah, me oleme usklikud, sest see oli lihtsalt nii oluline ning vastus “ei” tõi väga palju jama kaasa,” võtab Laura teema lühidalt kokku. Ta ise ei ole usklik, kuid huvitub kõigest. Seega olid mitmetunnised kirikukülastused justkui õppekäigud, mis taas avasid silmad uuele.

OLLES VÄIKE VALGE TÜDRUK KÜLAS, KUHU VALGEID PÕHIMÕTTELISELT EI SATTUNUD, koges Laura nii mõndagi, kaasa arvatud seda, kuidas teineteisele toeks olla. Ta on tänulik oma reisikaaslasele Riki-Brigitale,

Lõke savionnis ehk lastekodu köök. Pildi tegemise ajal tulime lastele pärastlõunaks mune keetma, aga parasjagu kraapisid seal kaks poisikest potist viimaseid peotäisi riisi välja. Kuna salaja söömine oli keelatud, leppisime poistega kokku, et me ei räägi ära, kui nad lubavad pilti teha.

Mis on YFU?

Youth for Understanding (YFU) on rahvusvaheline mittetulunduslik 64aastase kogemusega organisatsioon, mis pakub haridusliku eesmärgiga kultuurivahetusprogramme ligi 60 riigis.

Igal aastal osaleb YFU vahetusprogrammides umbes 5000 õpilast vanuses 15–18. YFU Eestist saadab igal aastal Eestist välismaale õppima keskmiselt sada ja võtab vastu umbes 40 õpilast.

Lisaks terve õppeaasta kestvatele õpilasvahetustele pakub YFU ka lühemaid suveprogramme. Kuna tegu on ennekõike erinevate riikide õpilaste vahetusega, siis peredel tegelikku vahetuse kohustust pole, vaid nad saavad valida, kas olla saattev või vastuvõttev pere. Samas, olukord, kus üks pere on otsustanud võtta mõlemad rollid, on igati tervitatav ning mõned pered seda võimalust ka kasutavad.

YFU tegevust toetades või stipendiume välja pannes saavad ka teised organisatsioonid ja ettevõtted noorte haridusele ja iseseisvumisele ning kultuurivahelisele lõimumisele kaasa aidata.

Lisainfo: www.yfu.ee

kes nendes rasketes olukordades tubli oli ja tallegi tuge pakkus ning kellest on tänaseks saanud tema hea sõbranna.

“Ega seal muretsemiseks aega ei jätkunud, tuli ratsionaalselt käituda. Tagantjärele ikka mõtlen, et ohtlikke olukordi oli oi kui palju, kuid kui oleks pabistama hakanud, siis ega kaua seal vastu pidanud ei oleks,” ütleb praeguseks oma järeltused teinud Laura. Samas tunnustab ta, et eks natukene nutmist laseb pinged välja, sest enda sisse pole neid mõtet koguda. “Klišee on nii öelda, aga inimesena olen tõesti kasvanud. Ja kuigi kõrvaltvaatajad ei pruugi seda nii suurel määral näha, tunnen end ise seesmiselt ikka kõvasti teistsugusena. Ja eks see ongi kõige tähtsam.”

LISAKS ELUKOGEMUSELE ja sellele, kuidas võõras keskkonnas iseseisvalt hakkama saada, aitas Aafrika-elu omal nahal kogemine Laura jaoks paika loksutada nii mõnegi väärtushinnangu ja arusaama. “Ghanas mõtlesin, et hakkamullult hindama seda, kui kraanist vett tuleb. Siiani ei vingi ma selle üle, et kraanivesi

on liiga halva maitsega,” ütleb ta. Ja kuigi vahepeal ei meeldi talle koolis käia, väärtustab ta tegelikult asjaolu, et kool on tasuta ning et tal on õpetajad, keda ei takista kooli tulemast näiteks kohustus enne lambad ära sööta.

“On luksus, et ma saan hariduse ega pea muretsema selle pärast, kas mu pere saab toidu lauale või tuleb mul seepärast äkki kool pooleli jätta.” Lisaks andis see kogemus tüdrukule indu näha veel rohkem seda, mis laias ilmas toimub. Plaan võtta pärast gümnaasiumi seljakott ning maailma avastama minna sai sellest suveprogrammist ainult jõudu juurde. Täpselt sama palju rõhutab Laura aga seda, et hindab Eesti elu: “Arvan, et siin on hästi hea elada. Seda meelsust püüan ma ka teistesse süstida.”

Kui paluda Laural tema YFU Ghana suveprogrammi kogemus paari lausega kokku võtta, mõtleb ta hetke ja ütleb: “Aafrika ei ole Pariis või London, millesse armutakse silmapilgust. Aafrika on justkui suhe, mis nõuab aega, kannatust ja avatust muutuste suhtes ning annab vastu hindamatu kogemuse, mis ei unune iial.”

estravel

Reisi kohe! Maksa hiljem.

Estravelist saad väga soodsatel tingimustel järelmaksu. Lepingutasu ei ole ning palgatõendit esitada pole vaja!

Korfu paketid

Hind ühele al **509 eurost.**

Järelmaks al **46 eurost/kuus.**

Tai reisipaketid

Hind ühele al **1060 eurost.**

Järelmaks al **96 eurost/kuus.**

Bahama saarte kruis

Hind ühele kaheses kajutis al **276 eurost.**

Järelmaks al **25 eurost/kuus.**

Ida-Vahemere kruis

Hind ühele kaheses kajutis al **659 eurost.**

Järelmaks al **60 eurost/kuus.**

Vaata tingimusi ja taotle järelmaksu aadressil www.estravel.ee/jarelmaks või mobiilis estravel.ee.
Järelmaksu periood on 12 kuud, intress 16% ja krediidi kulukuse määr 17,31%.

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24/7 tasuta reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Kiiev

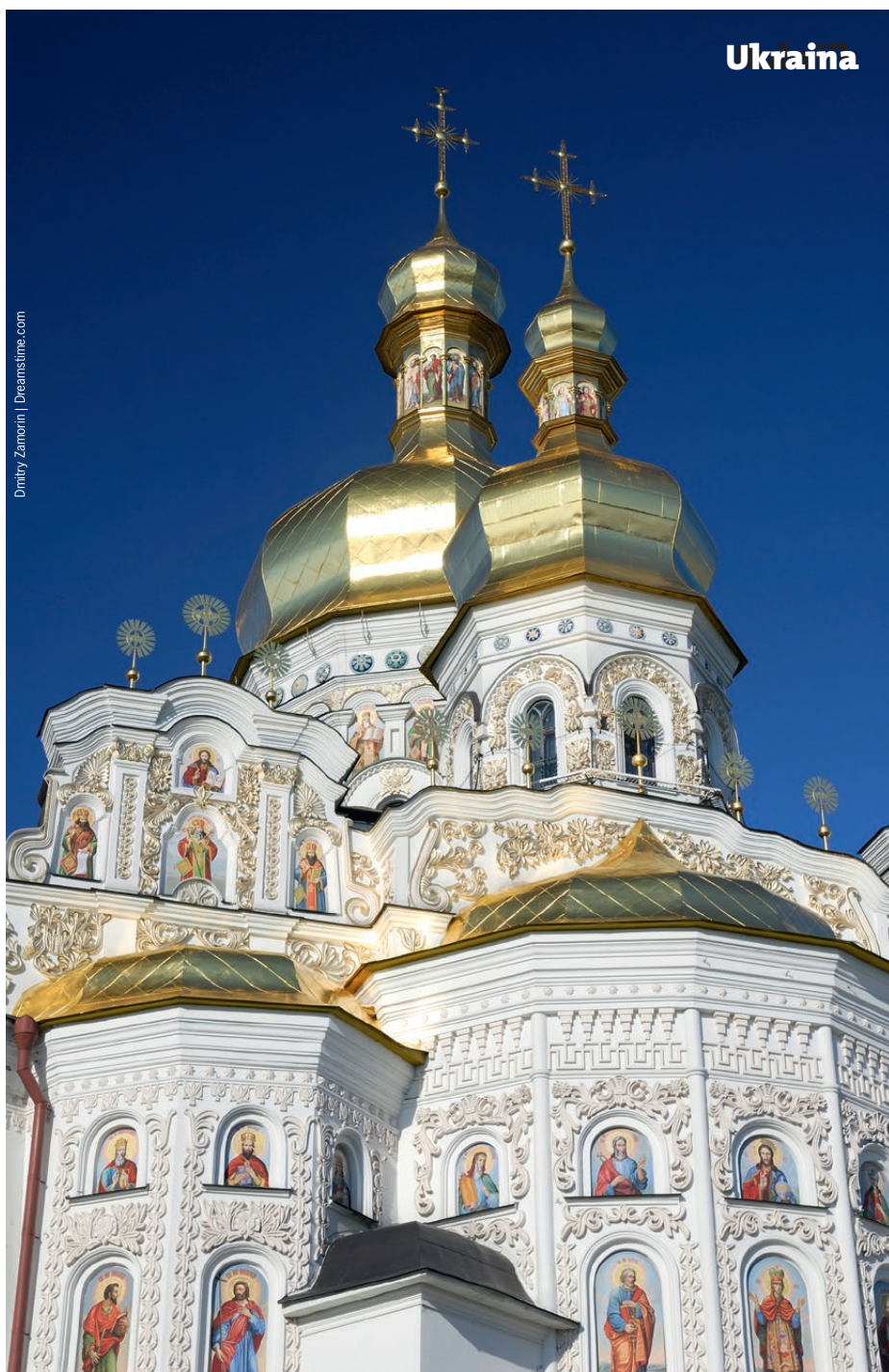
5. sajandil asutatud Kiiev on olnud Vana-Vene riigi, Vene õigeusu kiriku ja hiljem veel mitme riigi keskus. XX sajandil elas Kiiev üle kaks maailmasõda ja mitu revolutsiooni, praegugi toimub maailma ajalugu just seal. Sellest hoolimata säilitab Kiiev oma ilu ja pakub külastajale endiselt väga palju huvitavat. Ivan Lavrentjevi kümme soovitust.

Tekst **IVAN LAVRENTJEV**

Sergeyusur | Dreamstime.com

Dmitry Zamorin | Dreamstime.com

Kiats studio | Dreamstime.com

Lavra ja koopad

Kiievi-Petšerski lavra ehk õigeusklik suurklooster ilutseb Dnepri jõe parema kaldal peal. Kloostri ajalugu algas sellest, et mõned keskaegsed mungad soovisid omaette olla – niisiis tegid nad endale metsa koopad. Kuna munkade arv suurenes, ehitati ka kirik ja mitu abihoonet valmis ja nii ta kasvaski. Nagu keskajale omane, tehti lavra ümber ka kaitserajatisi, mis ühes jumala tahtega kaitseksid mehi korduvalt võõrvägede eest.

Lisaks klerikaalsele arhitektuurile pakub lavra ka põnevaid muuseume, seal on Uk-

raina ajalooliste aarete, raamatu- ja trüki- ning kunstimuuseum.

Muide, ka böliinade kangelase Ilja Murometsi üks prototüüpe veetis elu lõpu siin ja tema säilmeid näidatakse aeg-ajalt külastajatele. 1980ndatel läbiviidud kolju ja kere uuringutest selgus, et mees oli keskaja mõistes pikka kasvu (177 cm) ning suri piigi- või mõõgalöögi tagajärjel, olles enne – ilmselt sõjategevuses – palju traumasid saanud.

E–P 9–18. (Lavrška (Лаврська) 15) www.lavra.ua

Hreštšatõk

Linna peatänav Hreštšatõk hävis II maailmasõjas täielikult ja ehitati üles stalinistliku ampiiri stiilis. Nii on tegu parima selle arhitektuurilise voolu ansambliga maailmas, sest tänav plaaniti täiesti tühjale kohale ja ehitati valmis nullist peale. Eriti ilus on kõik õhtusel ajal, kui lüli-

takse sisse osavalt tehtud valgustus ja majad näevad välja, justkui oleks nad kullaga kaetud. Nädalavahetusel ja pühade ajal on Hreštšatõk jalakäijate päralt. Kui kavatsete Kiievis olles ostlema minna, siis sel tänaval on päris palju kuulsate kaubamärkide esinduspoode.

Turg

Linna põnevaimad lood räägitakse ikka turul, sealt saab ka parimaid ja värskemaid toiduaineid. Kiievi parim on kahtlemata **Bessaraabia turg**. Esiteks on ta huvitav arhitektuuriliselt, kuna Ida-Euroopas pole just palju üle sajandi tegutsenud kaetud turge – Bessaraabia turu hoone sai valmis 1912. aastal ja on eheda juugendstiili meisterlik teostus. Müüakse seda, mis turul ikka – puu- ja juurvilju, kala ja liha. Maiustuste valik pole just parim, aga osta tuleb Ukraina puuvilju ja nendest tehtud oivalist moosi. Hinnad on päris kopsakad, aga alati annab tingida. E–P 10–18. (Bessarabska ploščša (Бессарабська площа))

Alexander Verkhovtsev | Dreamstime.com

Parim tänav

Nagu olete juba aru saanud, siis Kiiev on jalutamiseks väga sobiv koht ja arhitektuurihuvilistele on sel väga palju pakkuda. Tõelise lasku saamiseks minge alumist ja ülemist linna ühendavale tänavale nimega **Andrijivskõi uzviz** (Андріївський узвіз) – see on koht, kus elas palju kunstnikke, teadlasi ja teisi loomeinimesi, mõned elavad siiaaani ja müüvad oma maale kõrvuti kasutute suveniiridega.

Olete Pariisis Montmartre'il või Moskvas Arbatil käinud? See on midagi taolist – elav muuseum, kust leiab selle linna tõelist hõngu. Tänavale ülemises osas ootab teid ka tõeline baroki pärl – arhitekt Bartolomeo Rastrelli ehitatud **Püha Andrease kirik** (Andrijivskõi uzviz 23). Rastrelli käe all valmisid Peterburis ja selle ümbruses maailma kuulsad keisripaleed.

Suveniiri ja kunsti müüakse tänaval üldjuhul kella 18ni.

Transport

Kiievi metroo peatused pole nii lumavad kui mõned Moskva või Peterburi omad, sest viimased ehitati Kiievi omadest varem ja 1960ndatel muutus kujundus lihtsamaks. Kiievis paikneb ka kõige sügavamal maailmas – 105,5 meetrit maa all – asuv peatus, nimeks *Zoloti vortata* (Золоті ворота, ukr k 'Kuldväravad').

Kellele tavapärased transpordiviisid liiga igavad tunduvad, võib proovida ka **funikulööri**. Viimane viib teid alumisest linnast (*Podil/Поділ*) ülemisse, mida nimetatakse ka Vanalinnaks (*Stare misto / Старе місто*). Mõlemaga on sõit ülimalt odav – vastavalt neli ja kolm grivnat (u 0,13 ja 0,10 eurot).

Mike Jev | Dreamstime.com

Moodne kunst

Möstetskõi arsenal (Мистецький Арсенал) on endine relvatehas, mis on viimase kümneendiga kujunenud linna boheemlaste populaarsemaks ajaveetmiskohaks – külastajate päralt on kunstinäitused, pidevalt toimuvad loengud, kontserdid, raamatumessid ja teised üritused. Samuti korraldatakse oksjoneid ja salonge, kust saab meelepärast kunsti ka osta. Näituste valik on lai, klassikast kontseptualismini välja. Sügisel toimub ka järjekordne biennaal ART-KYIV Contemporary.

PinchukArtCentre on Ukraina suurärimehe Viktor Pintšuki asutatud tänapäeva kunsti

keskus ja muuseum. Keskuses korraldatakse lootustandvate Ukraina kunstnike näitusi ja üritusi, samuti näidatakse maailma paremikku kuuluvaid elavaid klassikuid (nt Hirst, Koons, vennad Chapmanid jt).

www.artarsenal.in.ua

E–P 11–20, näitustel võivad olla eraldi lahtiolekuajad. (Lavrská (Лаврська) 10-12)

www.pinchukartcentre.org

T–P 12–21. (Velõka Vasõlkivska/Baseina (Велика Васильківська/Басейна) 1/3-2)

Õitsev Kiiev

Kiievi puisteedele ja tänavatele on hulgaliselt istutatud puid ja põõsaid. Eriti ilusad on muidugi sirelid ja legendaarsed Kiievi kastanid. Seepärast on mõistlik linna külastada just kevadel – kui kogu ilu õitsema hakkab (allergilistele muidugi rangelt keelatud). Kui olete linnamürast väsinud, minge jalutama **botaanikaeda**, kus külastajaid ootab Euraaasia floora suurimaid kollektsioone. Botaanikaaed E–P 8.30–21, kasvuhooned E–R 10–16, L–P 11–17. www.nbg.kiev.ua

Ukraina köök

Mõneks ajaks tuleb dieet ära unustada – **ukraina rahvustoidud** on väga kaloririkkad. Käia Ukrainas ja jätta kohalik borš proovimata oleks ilmselgelt patt. Lisaks pakutakse siin häid kotlette (ja mitte üksnes Kiievi omi) ning teisi liharoogi. Kõju kaasa peab ostma kuulsat pekki – mõnus niisama kui ka suupistena alkoholi kõrvale. Samuti on väga populaarsed kõikvõimalikud tainatooted: pirukad (nii magusad kui ka soolased), pliinid, pannkoogid, sõrnikud, vareenikud (samuti erineva täidisega), draanikud jne.

Head toitu pakutakse nii keskmise kui ka üpris kõrge hinnaklassiga kohtades. Näljaseks ei jää te igatahes isegi kõige tagasihoidlikuma eelarvega.

Mihhail Bulgakovi majamuuseum

Enne Moskvasse kolimist elas XX sajandi suurimaid vene kirjanikke Mihhail Bulgakov Kiievis. Seal on ta sündinud, ülikooli lõpetanud ja artina töötanud. Muuseumimajas toimub ka Bulgakovi esimese romaani "Valge kaardivägi" ja näidendi "Turbinite päevad" tegevus, seepärast ongi muuseumi nimeks peategelaste järgi **Turbinite maja**. Sees ootab rännak korraga läbi eelnimetatud romaani ja kogu Bulgakovi Kiievi perioodi. Samuti saab külastaja palju uut teada ka Kiievi elu kohta revolutsioonile järgnenud aastatel (1917–1920 vahetus võim tosinkond korda, kuna Kiievit hõivasid pidevalt uued punaste, valgete, ukrainlaste, poolakate või sakslaste väed). E–P v.a K, 10–17, ekskursioonid vene/inglise keeles. (Andrijivskõi uzviz 13)

Magusat

Kohustuslik maiustus endale ja kodustele kaasaostmiseks on **Kiievi tort** – võikreemi ja arahhisega beseetort sündis kondiitri vea tulemusel, kui viimane unustas munavalge külmikusse panna. Sama retsepti järgi tehakse seda siiani. Osta saab suurematest toidupoodidest või Rosheni kommivabriku esin-

duspoest (suurim asub Hreštšatõk 29/1).

Kellele tordid ei maitse, neil soovitav proovida **Lvivi šokolaadikoja** meistrite tööd. Kohvikust-poest saab šokolaadi kõikvõimalike pähklite-puuviljade glasuuri, tahvlite ja kuuma joogi kujul (Andrijivskõi uzviz 2B).

Sinna ja seal

Kõigele vaatamata on Kiievis rahulik ja turistile soodne. Samuti on Eesti ja ELi kodanikele Ukrainasse reisimine viisavaba. Estonian Air lendab Kiievisse neli korda nädalas, samuti saab kohale Air Balticuga Riia ja Aeroflotiga Moskva kaudu.

Välisministeerium soovib ohutuse eesmärgil vältida uudistest tuntud piirkondi ja kõiki meeleavaldusi ning rahvakogunemisi. Vajadusel järgige ametivõimude korraldusi, kohalikke uudiseid ja Eesti saatkonna soovitusi. Samuti tasub enda Ukrainas viibimine registreerida Välisministeeriumi kodulehel www.vm.ee.

Mart Normeti lemmikkohta otsimas

Alari Rammo käis otsimas Mart Normeti raamatus “Minu Tenerife” autori üheks lemmikpaigaks nimetatud ligipääsmatut hipiranda. Leidis aga kõike muud.

Tekst ja pildid **ALARI RAMMO**

End Eestis segi töötanud ja siis pooleks aastaks perega Tenerifele kolinud avalik-õiguslik meelelahutaja Mart Normet kirjutas “Minu”-sarjas ilmunud noore pensionäri päevikus, et üheks tema lemmikohaks saarel oli El Puertito, hipihõnguline rannake käiguteedest eemal. Seal olla koopaelanikud (sh meite jäägrikomandör Jaak Mosin), rannapromenaadike, lasteväljak ja puhvet.

Teame, et ühistransport sinna ei vii. Autotee on küll olemas, aga otsustame ronida üle kergemate kaljude lähedalasuvas La Caletast. Viimane on Normeti meelest muide romantilisim kaluriküla

Tenerifel, mis tähendab, et ta peab kalureiks saksa pensionäre ja romantikaks ulmehindu. Või vastupidi. Igatahes pidi El Puertito asuma kilomeetri-poolteise matka kaugusel El Caletast.

TUNDUB LÜHIKE JA MÄED POLE KÕRGED, kuigi Lõuna-Tenerife maastik on paras Mordor: kõik selle on ehitanud vulkaanid, siledat (vähemalt horisontaalset) pinda looduses naljalt ei leia. Küll aga kulgevad kõikjal rannikul märgatavad rajad, mis iga natukese tagant tõusevad ja langevad. Vahel trepist, vahel nagu juhuh, nii et jalge ette tuleb kogu aeg vahtida, sest niisama ninuli lendami-

ne on veel lihtne – koperdada saab ka kuristikku või kole pikkade asteldega viigikaktustesse.

Ületame esimese mäekese reipal sammul ja järgmises lahesopis näemegi mitukümnet telki, veepiirilt kuni mäeküljeni. Hipid mis hipid. Või siis lihtsalt telkijad. Osa neist on ehitanud põhjalikumad onnid, tunduvadki siin suisa elavat. Mängitakse kitarri, tegutseb baar ja üks tüüp müüb selle ees ehteid. Mida aga napib, on promenaad, mänguväljak ja autotee. Ranna olemasolu on samuti pisut küsitav, pigem selline basaltplatvorm.

Otsustame kiigata siis järgmisse lahete, milleks tuleb jälle ületada väike mäke. Ja ongi siin avaram valge (sageli on ta siin must) vulkaanilise liivaga rand, leidub samuti telke ja hütte, ainult inimestel kipub riideid vähe seljas olema. Hüva, hipid ei armastanud ka riideid ülemäära ja paljaste kehaosade otsa võid siin igas rannas koperdada. Õieti pole viisakaski rannas mingi ime alasti päevitamine või teiste ees riiete vahetamine. Olime isegi

just hommikujooksul La Tejita rannas kohanud ihualasti vanapaari, kes meie vahelt suplema sättis. Jumalast okei, ei pea ju vahtima.

TELEFONIS NÄRVILISELT KÄIMATÖMMATUD KAARDI PEALT TUNDUB, et oleme alles pooltel teel sel neetud kaitsealusel kaktusevälul, El Puertito nime kandev külake redutab alles ülejäämisel lahesopis. Normet! Kakoi poolteist kilomeetrit?! Poolteist tundi äkki?

Egas midagi, veel üks mäe üle. Ja selle taga teinegi, mis mõjus kui mõni Vesuuvi-lähedane väljakaevatud linnake, ent tegelikult oli vist järjekordse banaaniistanduse müüride ehitus pooleli jäänud. Sadade meetrite kaupa müüri lameda mäe tipus. Vaated siit, paarikümnekordse maja kõrguselt merepinnast, on aga rahustavad – vahelduvad mitut värvi vulkaanilised kivimid, järsumad ja siledamad, koledamad ja kaunimate mustritega.

Pealt tund pärast starti näemegi lõpuks koobaste asemel päris majadega

külakest. Mäe otsast alla aga ronitavat otseteed ei lähe, hüpata saaks esimese maja katusele, aga nii koduselt me end veel ei tunne. Ronime siiski läbi ühe hoovi, sest päristee tundub kaugel.

Ja ongi El Puertito – promenaadike, söögikoht, paksult turistide täis. Keda pole, on hipid. Tellime väsinult õlled, mõeldes, kas leida takso, kömpida oma auto juurde La Caletas seitse kilti mööda siledat maanteed või ronida sama teed tagasi, lootes enne pimedat kohale jõuda. Rasvane kala taignas (*churros de pescado*) polnud ka hea mõte, tahaks vaid magada ja higi maha ujuda. Jaak Mosina koobas unub üldse üles otsida. Kus see neist mitmest lahest ka ei asunud.

OTSUSTAME SIISKI RONIMISE KASUKS, kuigi hommikul pahaaimamatult sandaali jäänud jalg libiseb juba esimestel sammudel kiviklibu peal päris ohtlikult ja kaktused tunduvad eriti ähvardavad. Aga Endomondo hinnangul vaid kolmveerand tundi ja kolm kilomeetrit hiljem oleme

viisakas rikaste turistide külakeses tagasi. Polnudki nii hull, ehkki särk on selga kleepunud, sest kuigi kaaslane Paavo nendib ülalt nudistide rannast möödudes, et tegelikult on see päris tore, siis ujuma minekust ta keeldub. Ei tahtvat näha keskealisi mehi, *schlong* ripakil. Jätan ütlemata, et ta on ise ka varsti selline.

PÄRAST SELGUB, et nudistliku plaaži nimi oli Playa Diego Hernández või lihtsamalt Playa Blanca (valge, mitte paljas, vist). Telklaagri rand osutus aga hoopis Los Morterose nimeliseks.

Nii et ma tõesti ei tea, kus mu kallis kursavend Normet käis ja mida tegelikult soovitas, aga ehk oligi õppinud ajakirjaniku eesmärk lugeja vaid segadusse ajada, sest nentis ta raamatutki vastumeelsust, et kõik eestlased tema salarannas kampade kaupa käima hakkaksid. Teekond sinna – no kuhugi sinna – ja tagasi oli aga tore jõukohane minimatekake (ka Saksa pensionäridele, keda jagub Tenerifel kõikjale).

Tallinnast otse Sardiiniasse

Aurinko korraldab tänavu esimest korda kaks tellimuslendu Tallinnast valgete liivarändadega Sardiinia saarele. Suvepikenduseks pakutakse reise 21. ning 28. septembril. Kiire spikker.

Tekst **LENNA LUMI**, Aurinko

Sardiinia on poole Eesti suurune saar: 271 km pikk ja 144 km lai. Elanikke on seal aga 1,7 miljonit ehk 2,5 korda vähem kui Vahemere suurimal saarel Sitsiilias. Kohalikud räägivad, et saarel on lambaid rohkem kui inimesi, kuigi eriti palju me loomi ei näinudki. Kohalik giid muigas, et lammaste arv tõusebki alati hüppeliselt enne kasvatuses antavate eurotoetuste jagamist ...

Sardiinialt pärinevat sarda tõugu kasvatatakse piimatootmise eesmärgil nüüd üle kogu Itaalia ning ka teistes Vahemere riikides. Saar kuulub aga siiski Itaalia suurimate lambapiima tootjate hulka ning sellest valmistatakse kuulsamate kö-

vajuustude hulka kuuluvat *pecorino*'t. Saare keskosas kasvatatakse hobuseid ning lõunaosas üsna isoleeritud piirkonnas leidub ka üks endemne metsiku hobuse tõug giara.

PROVIDA TASUB kuulsatest Vermentino viinamarjadest valmistatud veine, enamiku selle viinapuu istandustest leiame just Sardiiniast. Iselise-nimelist peetakse hinna ja kvaliteedi suhtelt saare parimate hulka kuuluvaks. Kuigi veinis on tunda ananassi ning banaani nüansse, ei ole tegemist magusa veiniga, see on maitselt meeldivalt puuviljane ja kerge.

Sardiinia tammedelt pärinevad paljude parimate veinide korgid, kuigi kasvatajate hulk muud-

kui kahanevat, sest nüüdisaja inimesed pole enam sedavõrd maa külge kinnistatud, et jõuaks 40 aastat puu kasvamist ära oodata.

Sardiinia on ka suur durumjahu ja safrani tootja. Laialdaselt tegeldakse tomatisortide aretamise ning kirsstomatite kasvatusesega.

SURFARITE RÕÖMUKS leidub saarel arvukalt tuuliseid rannikuid, populaarne on ka sukeldumine veelustes koobastes, teise ilmasõja laevavrakkide ja Alghero ranniku punaste korallide juurde. Sardiinia ja Korsika vaheliste saarte ümbruses käiakse uudistamas looduskaitsealuseid kiviahvenlasi. Need on poole kuni meetri pikkused paksude

huultega kalad, kes võivad kaaluda kuni 40 kilo.

Sardiinia kultuuriliseks eripäraks on eelajaloolised *nuraghe*d, mis pärinevad u 1600 e Kr. Neid suuri ümmargusi ja ülalt kitsenevaid elamuks või kindlustuseks kasutatud kivehitisi on saarel pea 7000. *Nuraghe* keskel paiknesid altar ja tulease, hoones oli kindlasti ka koosolemise tuba ning eraldi ruumid koduloomade jaoks.

ALGHEROS TASUB KINDLASTI KÜLASTADA lähiumbruse maalilisi väikelinnu Castelsardot, Stintinot ja Bosat. 150 km põhja pool asub Santa Teresa di Gallura linnake, kust saab laevaga sõita Prantsusmaale kuuluvale maalilisele Korsika saarele. Aurinko ekskursioonivalikus on lõõgastavad merepäevad, džiiisafarid ning kohalike veinide ja õlide degusteerimine.

Algherost u 165 km kaugusele jääb kuulus Costa Smeralda ehk Smaragdrannik, kus armastavad puhata rikkad ja ilusad üle kogu maailma. Aurinko ekskursiooniga saab ka seda piirkonda uudistama sõita.

Sardiinia saare turismindus tekkiski alles 60 aastat tagasi just Costa Smeraldas. Külastades saare põhjaosas paiknevat Smaragdrannikut, kuulsime põnevaid lugusid turistide soovidest. Kohaliku turismifirma esindaja rääkis oma klientuurist, kelle reisieelarve ja ootused meie jaoks ulmelised tundusid. Ta mainis, et korraldab saarel tihti sünnipäevi jm pidusid väiksemale seltskonnale, mille ettevalmistused hõlmavad rahvusvaheliselt

tuntud itaalia artistide etteasteid, Michelini tännidega kokkasid jms.

Paar suve on Aurinko liinilendudega grupeerisid käinud Olbia lennujaama kaudu, tänavused maanduvad aga saare looderanniku kompaktses kuurordis Algheros. Aurinko hotellid paiknevad lennujaamast mugavalt vaid 10 km kaugusel, transfeer esimesse kestab 20 minutit. Algheros on puhkamiseks kõik vajalik olemas: viiekilomeetrine liivarand, kaunis promenaad, restoranid-baarid, kauplused ja muidugi hotellid.

PEREKONDLIKU TÄHTPÄEVA PIDAMISEKS on esitatud palve kogu lahesopp või isegi terve saar broneerida. Kuivõrd aga rannad kuuluvad riigile, siis pole ka kõige paksema rahakoti omaniku soovidele võimalik vastu tulla. Hea tasu teeb aga leidlikuks ning kui pole võimalik randa sulgeda, saab ometigi saab näiteks paatidega lahe mõneks ajaks blokeerida.

Porto Cervos on ööklubisid, kuhu sissepääsuks on tarvis mõnd klubiliikme staatuses soovijat ning vaid laua broneerimine maksab u 1400 eurot. Seal võib suvisel kõrghooajal tõepoolest kohata maailma rikkaimaid inimesi, filminäitlejaid ja kroonitud päid.

Kes otsustab omal käel rendiautoga saart avastada, võib sõita ka saare lõunaossa pealinna Cagliariisse. Seal võib näha näiteks roosa veega soolajärvesid, mis pakuvad elupaika ja toidulauda kaunitele flamingodele, kes toituvad järvedes elutsevatest krevettidest ja vetikatest.

KAS OLED VÄSINUD rannapuhkusest?

SIIS VALI PÕNEVAD Aurinko ringreisid!

- kohalikud maitset
- kultuur
- ajalugu
- loodus

aurinko

SARDIINIA RINGREIS 28.09–05.10.2015

Väärikas kultuuripärand ja lummas loodus!

1099 €/reisija

KREEKA RINGREIS

15.–21.09.2015 / 22.–28.09.2015

Tutvu antiik-Kreeka saladusliku aardelaekaga!

759 €/reisija

Ringreiside hinnas: lennupiletid ja transfeerid, majutus 3-4* hotellides hommiku- ja õhtusöökidega, eestikeelse reisiesindaja teenus, sissepääsud vaatamisväärsuste juurde.

www.aurinko.ee, kirjuta: info@aurinko.ee, helista: 666 7630

Maailm enne My Little Pony't

Indoneesias Sulawesi saarel elavad torajalased on endale mõnevõrra nime teinud oma kodukandi kauni looduse ja küladega, rohkem aga ülimalt omapäraste matusepidustustega. Ehkki ka kristlased, matavad torajalased oma kadunukesi üksjagu teismoodi, kui seda ka meie suhteliselt kristlikus kultuuriruumis tehakse.

Matused pole üks suur nutt ja hala, need on mitmepäevased suured peod, kuhu tulevad kohale kõik, kes lahkunut kunagi kohanud on. Tsere-moonia peamine eesmärk on kadunuke võimalikult kiiresti *puya*'sse ehk paradiisi aidata ning torajalased usuvad, et selleks on tal vaja palju-palju pühvleid – ehkki sobivad ka kitsed, hobused ja kõik muud loomad.

Mõistagi ei saa nad seda tööd teha elavana, loomad tuleb ohverdada. Kui siis loomade hinged suunduvad kadunukest paradiisi poole kandma, on maa peale jäänud inimestel teha veel hulk tööd, et ohverdatute maised jäänused saaks maitsvaks roaks ja hinnatud nahkadeks muudetud. Vähesega läbi ajama õppinud inimestena ei lase torajalased loomadest raisku minna mitte ühtegi osa ega unusta mitte kedagi, kes on tulnud kadunukesele austust avaldama – söömiseks kõlbmatutest osadest, näiteks kapjadest, valmivad kiiresti populaarsed mänguasjad.

Võidavad kõik peale lääne mänguasjatööstuse: kadunuke saab kiirelt paradiisi, matuseliste köht on täis, lapsed on õnnelikud ning loomakaitsjatel ja taimetoitlastel on, mille vastu protesteerides oma päevi täita.

SILVIA PÄRMANN

Tekst ja pildid **KAUPO KIKKAS**

Põhjala rannikul, Northumberland

Kui öeldakse Inglismaa, siis enamasti mõeldakse London, aga vaid paari rongisõidu tunni kaugusel metropolist asub Northumberland – maakond dramaatilise ranniku, viikingi ajaloo ja linnusaartega. Kuigi sinne loodus on pigem kultuurmaastik, on siin sellegipoolest palju avastamist, nagu rannavallidel paiknevad vanad kindlused või sisemaa pool

algavad voored ja mäed, mis õigupoolest on ajaloolised šoti klannide maad. Väikeste kalurikülade sadamatest asuvad hommikuti teele kaluripaadid, et heitlikust merest värsked annid välja tuua, nii saab siin kohalikes külapubides Inglismaa parimaid merande. Kes väikest lainetust ei pelga, võtab kindlasti ette retke linnusaartele, kus saab lunnikoonias aega veeta ja hüljestega koos loiba sirutada.

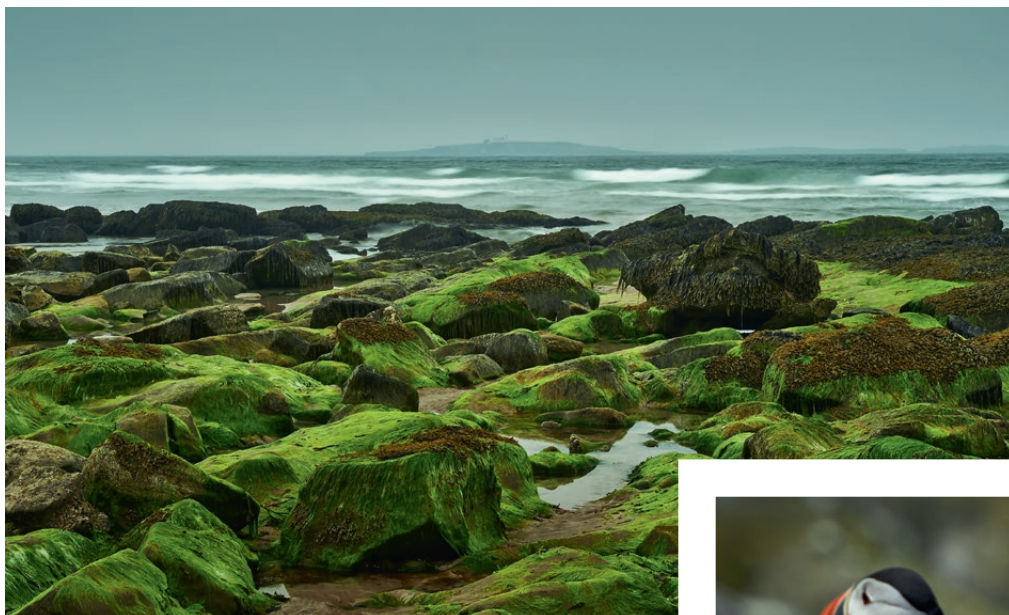
Kalapaadid on traditsioonilised ja värvilised. Meri on siin äärmiselt heitlik, tuleb arvestada äkiliselt pöörduva ilmaga, suure tõusu ja mõnaga ning kiiresti ja ootamatult saabuva uduga, mille puhul kärtsudes värvides paadid pisutki paremini silma paistavad.

Hüljestest on siin esindatud nii hall- kui ka randalhülged ja parim viis nende vaatlemiseks on ette võtta väike paadiretk Farne saartele.

Ühendkooride proov ei suju. Lõunatirkude kolooniast on sirgumas uus lootusandev dirigent. Sabakuub seljas ja prillid ninal, aga liigikaaslased ei pea teda veel piisavalt autoriteetseks.

Värsked mereannid saavad otse su silme all ja esimene saak läheb kohalikesse pubidesse, mille krabi- ja krevetikokteilid on kuulsad üle kogu maa. Tihti kajastub see paraku roogade hindades, mis sarnanevad Londoni omadega.

Kindlused ja lossid on Northumberlandi eriline uhkus, need katsid võrgustikuna kogu rannikut. Kindluses viibides on eelmine ja järgmine alati silmapiiril näha. Pildil uhke Bamburgi kindlus, mis on üks võimsamaid. Siit ca 10km edasi paikneb kuulus Holy Island Lindisfarne'i kindlusega, mis on mõõna ajal mandriga ühendatud, tõusu ajal aga üksik saar. Muide, just siit rannikult algas viikingite pealetung Inglismaale. Lindisfarne'is aset leidnud esimesest rüüsteretkest ja sellele järgnevast räägitakse ka TV6s linastuvas telesarjas "Viikingid".

Kumb on monumentaalsem, kas kindlus või kivid rannal? Mõõn paljastab hulga mere poolt vormitud maad ja eksponeerib kauneid avaraid vaateid.

Põhjalunnid, kes kannavad inglise keeles tabavat nime *puffin*, pakuvad naljakate pooside ja ilmetega vaatajatele terveid etendusi. Mina olen kõige ilusam, mõtleb põhjalunn ning poseerib fotograafidele.

estravel

Imelised pulmapeod ja mesinädalad

Muinasjutuline tseremoonia rannaliival
või mesinädalad üksikul saarel?
Aitame Sinu unistuse ellu viia.

Päikeseline tseremoonia Seišellidel

Pakett alates **265 €**

Unistuste pulmad Hawaii saarel

Pakett alates **985 €**

Pulmad romantilisel Santorinil

Pakett alates **1490 €**

Tseremoonia Tai kuumal rannaliival

Pakett alates **1300 €**

Loe lähemalt ja küsi oma unistuse pakkumist www.estravel.ee/pulmad

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24/7 tasuta reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Brüsselis vaid paariks nädalaks aastas avatavais Laekeni palee kasvuhooneis saab aimu, mis juhtub, kui üks kuningas näpud mulda tahab ajada. Natuke soovitab Alari Rammo muidugi juurde lugeda, aga sellest loo teises, vähem öitsvas pooles.

Kurja kuninga kasvuhooned

Tekst ja pildid ALARI RAMMO

Kui lilleaeda kaasaveetud mees mühataks ehk, et palme ja kaktuseid on ta poes ka näinud, suudab vahest temagi hinnata 19. sajandi lõpus 30 aasta vältel täiustatud kümnest eri suuruse ja kujuga klaashoonest koosnevat ehitusimet.

Eriliseks teeb külastuse ka fakt, et klaaspaleed asuvad Belgia kuningapere pärislossi juures, mis on avalikkusele muidu suletud. Vaid nii kolmel nädalal kevadõite aegu pannakse püsti väikesed piletiputkad ja suveniirpood ning puude taha asuvad korralvurid.

LAEKENI LOSSIAIAS viib külaliste teekond sõna otseses mõttes nõõri mööda ja kaugemalt justkui hunniku seebimullidena tunduvat vaatepilti tuleb imetleda internetist.

Raske on soovitada, kas valida minekuks päevane vahemik või öhtul kaheksast kümneni, sest valges näeb parki natuke paremini ja saab väljast kenamaid fotosid, öhtul on jälle sees palju

maagilisem. Kui läheteegi hiljem, ärge siis alguses väga jorutama jääge ja pange padavai ümber majade tiikideni.

Pidurdama võib hakata, kui paremat kätt jääb näiteks üks korraga valgete ja roosade õitega puu, või vasemale klaasikuhja vahel kõssitav meie rookatust meenutav asjandus. See pole talurahvamuuseumi iidne annetus, vaid alles teise ilmasõja eel kuninganna Elisabethile püstitatud keraamikatoake.

Sama vähe tundub 19. sajandi Euroopas loodud ansamblisse kõlama sobivat paremal üle tiigi paistev punane Jaapani templitorn. See pagood pole vähemalt külaskäigul pihta pandud, nagu Euroopa riikidel see inetu harjumus kippus olema, vaid näide 1865. aastal troonile saanud Leopold II monumentaalsest mõttemaailmast. Páris õiges stiilis seda 1900. aasta Pariisi maailmanäituseks valminud jurakat ei ehitatud, aga kätte paistab ta ka kuningliku müüri tagant.

Belgia

KUI KIRSIÖIED, TIIGID JA JAAPANI TORN PILDISTATUD, pääseb lõpuks 1868 nurgakivi saanud kasvuhoonetesse sisse. Külalisi on palju, aga kitsuke rada väga tungelda ei lase ja viisakalt antakse üksteisele ruumi piltegi teha.

Triiphoonesse sisenemisel tabab küll esimene ehmatus, kas kuningal oli juba 100 aasta eest tänapäevase uusrikka maitse. Nii võltsid tunduvad sammaldatud trepid ja seinad ning seintele kinnitatud pakud paari orhideekesega. Tiimari-tunne läheb peatselt üle, need olid tõesti vist üksnes trepikaunistused.

Kuigi Leopold olla ka ise reisidelt taimi kaasa tassinud, palkas ta ikkagi parimad botaanikud ja aednikud, et see erakordne ehitis sama väärikalt sisustada. Kõik alati ei õnnestunud, sest Belgia osutus veidi liiga külmaks ja pimedaks kohaks.

PÄIKESELOOJANGU JÄREL SÜTTIVAD KLAASIDE ALL AGA TULED ja matk kulgeb justkui valgustatud džunglis. Vahepeal kodusemad pelargoonid ja

fuksiad, siis mitme inimese kõrgused sõnajalad, Avatari meenutavad õhus ripuvad suured potid ja sada muud liiki, mida tavamõistus kutsus sama koduselt palmideks. Väga kaunis ja turvaline, kusagilt väärtide vahelt ei piilu kollased maod ega ründa moskiitod. Ehmatada saab vaid kaasturisti rumal välklamp.

ROOSA ASALEAMERI, RODODENDRONID, GERAANIUMID, KAMEELIAD ... ei, siin saavad botaanikateadmised otsa. Türi lillelaadal sellist kraami ei müüdud, välja arvatud ehk oja või tubast purskkaevu imiteerivaid seadeldisi, mida leiab siingi.

Vahepeal saab ka sisse kiigata lehestunud kuningannale ehitatud keraamikatöökotta, mis on algsena säilinud, ning küllap emanda enda voolitud savipäid näeb klaasi tagant päris lähedalt.

Teekond lõpeb peent oranžerii nime kandvas ehitises, mis pole ka midagi muud kui kasvuhooone, kus tomatite-kurkide asemel ikka sinivereliste tsitruselisi ja muid eksootilisi vilju kasvatada püüti. Tolle hoone tellis parasjagu pukis olnud Hollandi kuningas Willem I juba 19. sajandi alguses.

Võimsaim ja Instagrami järgi pildistatuim koht on kindlasti 1880. aastal Leopold II rajatud talveaia nime kandev klaaskupliga suurim hoone, mille keskel asuvale platsidele suurte sammaste vahelt miskipärast ei lastagi, ehkki seal ei kasva libletki. Kupli otsas lõusub suur kuningakroon.

Vaid Kongo kasvuhoone oli tänavu remondiks suletud. Või siis ettevaatlikkusest, sest lõpuks hakatakse ajaloost ka tõsemalt rääkima – Belgia ja tema kunagise asumaa suhted on umbes sama head kui meie eelmisel ja praegusel haridusministril. Leopold II jõukus pärines nimelt üsna otse Kongo aastakümneid kestnud jõhkrast orjastamisest.

Belgiast ligi 30 korda suuremat Aafrika riiki ei kutsunud isand isegi kolooniaks, vaid enda eraomandiks. Euroopa kolleegidele kirjeldas ta olukorda üldse heategevusmissioonina. Nood muidugi uskusid kõike nagu tänapäeval Kreeka. Kongo Vaba Riigi nime kandnud tapatäht sai 20. sajandi alguse piinlikumaid episoodide rahvusvahelisele kogukonnale ja mis seal täpselt toimus ning kas surma sai kokku viis, kümme või viisteist miljonit inimest, arutatakse siamaani.

Igatahes oli seda toonasest Kongo rahvastikut kuni pool ja terve Aafrika omast umbes kümnendik. Leopold tõestas end veel ka tõhusa kaugtöötajana – ise ei tõstnud ta Kongosse jalga, vaid arendas voolava kautšukirahaga muu hulgas sedasama aiandust.

ÜHENA VIIMASTEST KOMPLEKSI OSADEST valmis teatrimaja, autoriks samuti Leopold II tellitud Juubelpargi triumfikaare loonud Charles Girault. Tänapäeval talvituvad seal loorberid. Sama tandem lõi Brüsselisse ettenägelikult ka Kesk-Aafrika muuseumi, kes suutis suure unustamise

poliitikat edukalt hoida pea sajandi. 2004. aastal nüüsid aktivistid muuseumis ühe kuju küljest kätte ära – just nagu kuninga väed tegid tuhandete vastuhakanud kongolastega.

Leopold suri 74aastaselt sümbolsest oma kasvuhoonepalmi all 1909. aastal, viis päeva pärast abiellumist. Sugulased nägid pärast kurja vaeva, et suure varanduse pärinud, end 16aastasest lõbutüdrukust parunessiks kurameerinud “Kongo kuninganna” käest midagigi tagasi saada. Jäägu need pildid sinna palmimaja, mida külastajad samuti täna ei näe.

NUUSUTAGE PAREM KUNINGLIKKE LILLI ja mõelge ilusatele asjadele. Palju sest ilust tuleb siiani kasu väga vaesest riigist väga paksu verekorra alt. Sellele kõigele saab muidugi ka lihtsalt mitte mõelda. Küllap on tänaseni veel belglasi, kes mõtlevad siiralt, nagu hulk venelasi või jaapanlasigi, et omal ajal oli tegelikult ikka parem, sest me olime ju maailma valitsejad. Mis hinnaga, pole vahet.

Vähemalt küsib Belgia tänane kuningas Filip oma aia vaatamise eest vaid 2,5 eurot, tobedat turvakontrolli ei ole ning hulk viisakaid politseinikke aitab üle tee õitsvate magnooliate all parkimiskoha leida. Enne öhe kadumist saab imetleda mäe otsas justkui kirikuta jäänud kõrget neogooti torni, mis pole siiski maa-alune katedraal, vaid tagasihoidlik katusealune Leopold I monumendile.

Kuninglike aedade ja kasvuhoonete külastamine

Kuningapere privaatvaldus on külastajatele avatud kahe nädalase perioodi vältel aprilli lõpus ja mai alguses, mil õite ilu on saavutanud oma täiuse. Info avamisaejade kohta leiab mõningase otsimise järel kuninglikult koduleheküljelt kohalikes keeltes.

Foodie tuuril New Yorgis

Milline oleks reis New Yorki, maitsmata parimat ramenit, seismata cronut'i järjekorras või söömata klassikalist burgerit ja friikaid? Pooltki mitte nii vääruslik, ütleb Anu Lill.

Tekst **ANU LILL**
Pildid **ANU LILL, SIIRI LIND**

Seda lookest kirjutades olen ammuilma Eestis tagasi ja üsna õnnelik siinset musta leiba ja tatraputru süües. Samas meenub, kuidas elu New Yorgis keerles ümber toidu ning kuidas küsimuste peale, mida süüa, kus süüa, mis isu mul täna on, oh mina nisu ei söö, aga no ühe *cupcake*'i ikka võib ju võtta, kulus seal elades tohutu aeg ning energia.

Tüüpiline newyorklane haarab tavaliselt lõunaks *deli*'st võileiva ja pugib seda poolt liitrit kohvi kõrvale rüübates arvuti taga, kuid ei pea paljaks õhtul teise linna otsa (meie jaoks Pärnusse) sõita, et õhtustada oma lemmikkreeklaste juures Astorias või hipsterite poodkohvikus Brooklynis.

New York on toidufännide – nii lihtsalt söömist armastajate kui ka tõeliste gurmaanide – Meka ning toidukohtade üleslugemine oleks ebaõiglane. Seega püüan jagada soovitusi, milliseid asju üldse maitsa võiks.

RAMEN on jaapanipärane nuudlisupp, mis koosneb nisunuudlitest liha- või kalaleemes, mida on maitsestatud soja või misoga, lisanditeks liha, muna, vetikad jms. Ramen on traditsiooniliselt olnud üliõpilaste ja töölisklassi söök (toitev ja odav), kuid nüüdseks on sellest saanud trendiroog ning ramenibaarikesi on linnas sadu.

BAGEL. Ah et mis asi on bagel? Kindlasti newyorklaste rahvustoit, lihtne ümmargune keskelt auguga sai, mis lõigatakse pooleks ning mille vahele määratakse toorjuustu. Ei tundu eriline, aga tegelikult on see nähtus, mis defineerib elu New Yorgis. Bagelipagareid on linnas tuhandeid ning see on kiire, toitev ja soodne hommikusöök. Bagel on tüüp-söögiks muutunud tänu poolakatest immigrandidele, kes saia sellisel kujul üle ookeani tõid. Bagelit saab tänapäeval tumedast jahust, sepikulise, teradega,

seemnetega ja veel sajajal kujul. Sisust soovitatakse toorjuustu-lõhekreemi, mis on tüüpiline juudi kogukonna toit. Nähes Brooklyn Bagel & Coffee silti, võid julgelt sisse astuda.

DOUGHNUT on sõõrik, ainult et Ameerikas tehakse seda sadade erinevate katete ja sisudega. Dunkin' Donutsi kett on ilmselt üle riigi kõige enam levinud, kuid soovitatakse sisse astuda pisematesse baaridesse, näiteks Doughnut Planti, kel on New Yorgis vaid mõned kohvikud, see-eest orgastiliselt heade sõõrikutega.

CRONUT. Kui panna kokku prantsusepärane sarvesai *croissant* ja *doughnut*, saame *cronut*'i. Loogiline, eks! New Yorgi elanikud, kel on iga päev võimalik valida kõigi rahvuste toitade ning tuhandete kohvikute-restaurantide vahel, armastavad uudsusi. Dominique Ansel leiutas ning patenteeris *cronut*'i ning

temanimeline Dominique Ansel Bakery neid ka pakub. Ole valmis järjekorras seisma, kuigi minnes sinna 7.30 hommikul, ei pruugi sa isegi kell 9, kui nad ukсед avavad, oma rikkalikku maiust saada. Samas on selline teiste fännidega järjekorras seismine üks neist unustamatutest New Yorgi kogemustest.

HAMBURGER. Usun, et üks korralik reis maailma pealinna ei möödu ühe korraliku burgeri ja friikartuliteta. Isegi kui sa pole suurem burksifänn (mina näiteks ei ole), võiksid näiteks proovida taimetoitlaste burgerit ning maguskartuli-friikaid sellises kohas nagu Bareburger. Nüüdseks juba mitme filiaaliga restoran avas esimese neist Queensi linnaosas Astorias, mis on samuti üks toidunautijate meelispiirkondi. Bareburger kasutab ainult mahekomponente ning pakub ka taevalikult häid salateid.

DIM SUM on Hiina pelmeen, natuke peenem variant kui meie omad. Eriliseks teeb *dim sum*'i söömise kultuuri aga see, et mõned söögikohad pakuvad neid järgmiselt: hiina tädi käib käruga ringi, sina näitad näpuga, millise sisuga pelmeene sa tahad, ning tema tõstab sobiva eine su lauale. Hiinalinnas on kindlasti lai valik, aga ka Queensi Flushing linnaosas on palju kvaliteetseid hiina söögikohti, kus *dim sum*'i degusteerida.

KOHV KAASA! Mul on kuri kahtlus, et glamuurse, kontsakingadel ja kohvitops käes ruttava ärinaise kujutis on tulnud

just Ameerika filmidest, mille tegevus on toimunud New Yorgis. Kohvi kaasa pakutakse igas kohvikus, *deli's* ja tuntud kohvikukettide poeketes, kuid soovitan soojalt Starbucksist eemale hoida ning omanäolistes kohvi- ja espressobaarides kohalike baristade meistriteoseid maitsa ning ilusaid hipstereid jälgida.

CHIPOTLE. Täiesti geniaalne kiirtoidukett, mis tegutseb peale USA ka Suurbritannias, Kanadas, Saksamaal ja Prantsusmaal ning pakub mehhikopärast toitu: *taco*'sid, *burrito*'sid ja riisiroogi, mille lisandid saad ise endale valida. Nad väärustavad mahekoostisaineid ning nende *guacamole* on absoluutselt üle prahi. Chipotle'i silti nähes ei tasu sisenemata jätta.

BRUNCH. Ameeriklased armastavad väga *brunch*'ida ehk hakata kell 12 Mimosasid jooma ja suurtes kogustes muna sööma. Sul on enamasti võimalik valida *bottomless brunch* ehk pakkumine, mis sisaldab hommikueinet ja piiramatut koguses kokteile.

FALAFEL. New Yorgis kehtib deviis "Leia endale oma falafeli-meis" ehk putka, kust ikka ja jälle kikerhernestest ja põldubadest friteeritud pallikesi osta. Kärusid, kus araabiapärase välumusega mees ööpäev läbi falafeleid müüb ning sulle muuseas tasuta koola annab ning telefoninumbrit küsib, leidub igal pool, aga kui leiad sellise, kus parim falafel ja pita, tasub naasta. New Yorgis, kus kohtad iga päev uusi inimesi ning masside liikumine on meeletu,

teeb tuttav nägu meele rõõmsaks. Isegi kui oled seal vaid mõneks päevaks külas.

IT'S MARGARITA O'CLOCK. New Yorgis on see peaaegu alati. Kuna mehhiklasi elab linna eri piirkondades väga palju, on rohkelt ka mehhiklaste söögikohti. Enamasti pakuvad need toitvat, maitsvat ja soodsat sööki ning taevalikke külmutatud Margaritasid.

WHOLE FOODS. See on poekett, kus šoppavad ka Angelina Jolie ja Taylor Swift. Kõik on mahetoodang, ilusti pakendatud ja hästi kallid. Asjata ei öelda, et Whole Foods on "*whole paycheck*". Nende valmistoidulett on imeline ning soovitan proovida värskelt valmistatud mandlivõid, mida saab osta kaaluga.

GLUTEENIVABADUSE EEST VÕITLEJATELE! Nojah, mina nende hulka ei kuulu, aga kui sina kuulud, siis oled paradisiis. Gluteenivabadus valitseb toidupoodides, restoranides, pagariärides ja keegi ei vaata sind imelikult, kui sa ei soovi saia pugida. Loomulikult on see osa trendist ning gluteenivabade produktide eest maksad ka pisut kopsakamat hinda, kuid see on siiski pigem sealne elustiil kui ekstravagantsus. Spinati ja lehtkapsa (*kale*) smuutisid soovitan aga küll juua, need on seal imemaitsvad ning samuti igas *deli's* ja tänavaputkas saadaval.

PITSA. Ma olen ka Itaalias elanud, aga ausõna, pitsa ei maitsenud kunagi nii hästi kui New Yorgis (võib-olla sellepärast, et see sööming toimus enamasti öösiti pärast pidu ja siis maitseb see saia ja juustu sulam eriti hästi, aga mälestused sealsest pitsast on unustamatud). Parim soovitus on haarata paaridollarilisi lõike tänavalt, Artichoke'i-nimelist ketti võib samuti usaldada.

Mine kindlasti!

CHELSEA MARKET. Trendikas Meatpackingu piirkonnas asuv gurmaanidele mõeldud siseturg – leiad seal väikesed poed ja kohvikud, värsket juustu, kvaliteetkohvi ja veinid.
www.chelseamarket.com

SMORGASBURG. Brooklynis Williamsburgis ning Prospect Parkis peetav väliturg, kus pakutakse kohalike tootjate valmistatud sööke-juoke.
www.smorgasburg.com

V O L V O

MEIE ARUSAAM LUKSUSEST

TÄIESTI UUS VOLVO XC90

Kuldkaart

- Soodustused Estraveli reisiteenuste tellimisel
- Kingitused kogutud boonuspunktide eest
- Eripakkumised ja soodustused rohkem kui 150 koostööpartnerilt

Kuldkaardiga kogutud boonuspunktide seisu saate kontrollida Estraveli veebilehel "Minu konto" süsteemis <http://www.estravel.ee/kuldkaart>.

Boonuspunktid kehtivad kaks aastat alates kontole laekumise kuupäevast.

Ilusalong Maribell

Ilusalong Maribell tegutseb 2001. aastast Tallinna tuiksoonel ehk Viru keskus. Salong on inimestele, kes hindavad mugavust, teenuse kõrget kvaliteeti ja professionaalseid teenindajaid. Kasutatakse vaid parimaid tooteid ja kosmeetikavahendeid, mida saab ka kaasa osta. Elus on ilu!

Püsisoodustus Kuldkaardi omanikele 10% kõikidest ilusalongis Maribell pakutavatest teenustest.

www.maribell.ee

Uus kohvik ENZO

ENZO on uus kohvik ja restoran Tallinna sadamas, mis asub vaid mõne sammu kaugusel vanalinnast. Teid ootavad hubane atmosfäär, külalislahke vastuvõtt ja rikkalik valik roogi klassikalisest Euroopa köögist. Kombinatsioon elegantsist, lihtsusest ja mugavusest muudab ENZO sobivaks nii romantilisteks kohtumisteks, ärilõunateks kui ka suursündmusteks. Peakokk Arthur Ovtšinnikov suudab meeldivalt üllatada ka kõige nõudlikumaid kliente.

Püsisoodustus Kuldkaardiga 5% kõigist tavahindadest.

www.enzocafe.ee

Argentiina restoran

Eesti grilliparadiisiks kutsutud Argentiina restoran on lihasõprade meeli Lõuna-Ameerika maitsetega rõõmustanud juba seitseteist aastat. Peakokk Kostja Kisseljev on koostööd teinud maailma tuntud kokkadega ja käinud eri riikides võistlemas. Hõõguvatel sütel ei valmistata üksnes hõrku liha, vaid ka mereande. Privaatsetes 50kohalises saalis saab korraldada ka kõikvõimalikke sündmusi.

Püsisoodustus Kuldkaardiga 10% kõikidest tavahindadest. Soodustuse alla ei kuulu lõuna- ja eripakkumised.

www.argentiina.ee

Zebra Cafe

Zebra Cafe ja restoran tervitab moodsa sisekujunduse ning hubase ja romantilise õhkkonnaga. Restorani uhkuseks on *à la carte* menüüs pakutavad parimad palad Vahemere maade köögist. Samuti pakutakse väga laia valikut erinevaid hõrgutisi Jaapani köögist, külalise silme all valmivad nii *sushi* kui ka *sashimi*. Suvel on avatud terrass.

Püsisoodustus Kuldkaardiga 10% kõigist tavahindadest.

www.zebracafe.ee

estravel

Villapuhkus

Vahemere ääres

Sitsiilia, Prantsuse Riviera, Hispaania päikeserannik...
Villarent lubab Sul tunda end osakesena kohalikust elust ja kultuurist. Pakume laia valikut rendivillasid 26 Euroopa riigis – Kreeta valgetest treppidest ning Türgi vürtsilõhnalistest tänavatest Horvaatia tuletornide ja Sitsiilia oliivisaludeni.

Apartement
päikeseküllases Sitsiilias
Rendihind nädalaks alates **269 eurost**

Kauni vaatega villa
Spliti lähistel
Rendihind nädalaks alates **390 eurost**

Apartement elegantses
Cote D'Azuris
Rendihind nädalaks alates **389 eurost**

Mägivilla päikeselises
Costa Bravas
Rendihind nädalaks alates **389 eurost**

www.estravel.ee/villapuhkus

Hinnad kehtivad majutuseks maist juunini. Hind kehtib kogu apartemendi/maja rendiks laupäevast laupäevani ehk perioodiks 7 ööd ja 8 päeva. Küsi meilt ka personaalset villapakkumist vastavalt Sinu eelarvele, inimeste arvule või piirkonnale, kus sooviksid puhata!

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24/7 tasuta reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Ristsõna

PORTUGALI SAAR JÕGI SAKSA-MAAL									...MAA, SAKSA-MAA LIIDUMAA		
					...MAA, PAIKKOND VORUMAAAL LESOTHO						
		VASCO ... GAMA ...VÄRAV TEATER									
					UJUJA ... THORPE "MAITSE" OMAPEAD						
	L-AMEER MÄESTIK "ILUGURU" EESMÄRK INGL. K.			TEATME- TEOSED ...SÕNA AJAÜHIK							
VEE- SÕIDUK PUHA KARIKAS HÕBE					"VAIKNE ..." (SOLOHOO) JÕGI ALBAANIAS						
	MAROKO PUHKUSE- MEKA ...VALGUS							VALUHOOD ERM-T PEAHOONE ASUPAIK			
					MICROSOFTI ASUTAJA INDIA USU- JUNGER			REAL LIFE TEST USA KANTRI- PEALINN	JOOD SVEITSI LINN LAVA- MAAP		
NÕIDU- MINE HAKASSIA PEALINN								NEBRASKA ...-STAR RAW PAULO	RADIO FRE- QUENCY INTER- CONTI- NENTAL		SANTA ... (USA) GIRO ...ITALIA
	SPRINTER ... BOLT 6x0MI ...DARJA JÕGI					HÄPESE RIIK PRANTS. SADAMA LINN					
			INDONEESIA SAAR KELVIN ... VÕI, ASTU!		HAPNIK EESTI KEVAD- PEALINN	REŽISS. BURTON SEKUND- ...KOHV	UNGARI LINN ... LE COQ AAFRIKA RIIK	JÕGI JA KÜLA PÄRNUM, PRANTS. LINN			
									TITAAN ...EURO BAND ÜTRIUM	PARADIIS HOKKAIDO SADAMA- LINN	
			USA LAULATAR TORI ... AJAÜHIK ARGOON		TÄPI- TAHT VÄÄVEL UTAH	HÜVA! VOORUS, SOOME K. NORD		JAAPANI LINN ...PLAAN, LOHE, LENNUK			
	PLANEET VIS...VIS RAIVO ... TAMM						...HIINA POOLSAAR ... HIT RADIO			...FIT, RIIETUS INGL. K. ISTUTUS- TAIM	
						MAASTIKU KAITSE- ALA L-VIRUM. SUURRÄTID					
										...VÕIT- LUS ANNO REGNI	
								... END THEATRE (LONDON) JEEMENI LINN			
									RUMEENIA LINN ...MAIL INGLISE LAULJA	SARN, TÄHE PILTNIK TRÄPIDO	
								JAAPANI KOERA- TOUG IRAQI AIRWAYS			
	HÄMARIK HISPANIA SAARES TIK								...SPE, BAND ...DJA- MENA	...CITY RESORT (LAV) ...KIOSK	
										ANTONOV/ LENNUK MOTLE- MATUD	

SAADA õige vastus 10. juuniks 2015 rs@criteria.ee ja osaled loosimises, kus auhinnaks on 65-eurone Estraveli kinketšekk. Eelmise numbri ristsõna õigesti lahendanute seast sai Estraveli kinketšeki Helin Lilleväli. Palju õnne! Me võtame ise ühendust.

Tule! Õpi! Naudi!

Õpi hispaania keelt
Tallinnas ja Hispaanias!

Estravelleri
lugejale kursus

-10%
tavahinnast!

Kevad- ja suekursused Hispaania Majas:

valmista end ette suvisteks
hispaaniamaailma reiseideks!
Kursused alates **27. aprillist**.

Suvised intensiiv- kursused **HISPAANIAS!**

Seikle üksi või koos sõpradega!
Sind ootavad võluvad linnad:
Cádiz, Sevilla, Madrid,
Valencia ja Barcelona!
Uued kursused **igal
esmaspäeval**.

Võta meiega ühendust:

www.hispaaniamaja.ee
info@hispaaniamaja.ee
+372 55 626 496

 Hispaania Maja
HISPAANIA KEELE JA KULTUURI KESKUS

Unista tegudes:

Tallinnast suurlinna suminasse või soojadesse merelainetesse!

Suvepuhkusele jõuad kodust vaid paari tunniga:

**Berliin, Milano, München,
Nice, Pariis, Split ja Viin.**

 ESTONIAN AIR

www.estonianair.ee